

LAISVĖ

Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ica, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ — LIBERTY

Savaitinis
Jungtinės Valstijos\$12.00
Kanadoje\$15.00
Kitur užsienyje\$15.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 38

PENKTADIENIS, SPALIO [OCTOBER] 2, 1981

OZONE PARK, N. Y. 11417

70-IEJI METAI

KRISLAI

Pirmoji moteris JAV
Aukščiausiojo Teismo
Gus Hall Graikijoje
Gromyko kalba
Jungtinėse Tautose
Pagalvokime apie
"Laisvės" vaju

IEVA MIZARIENĖ

Pagalvau nuo rugsėjo 24 d. turime vieną moterį Jungtinių Amerikos Valstijų Aukščiausiojo Teismo. Tai pirmoji moteris, pasiekusi tokios aukštos vietos. Ji bus viena tarp septyniolikos vyrų.

Nežinia kiek Sandra Day O'Connor skirs savo politiniu nusistatymu nuo kitų teisėjų, bet reikia tikėtis, kad bent moterų teisių klausimu ji laikysis moterų puseje.

Sandra Day O'Connor pasižymi dar ir tuomi, kad ji yra amžiumi pati jausiausia, vos 51-erių metų moteris, Aukščiausiojo Teismo!

Jungtinių Valstijų Komunistų Partijos sekretorius Gus Hall buvo pakviestas dalyvauti Graikijos Komjaunimo festivalyje. Festivalis tęsiasi keturias dienas, kuriame dalyvavo pusantro milijono dalyvių.

Rugsėjo 13 d. Gus Hall kalbėjo 750,000 miniai, susirinkusiai į masinį mitingą. Tai buvo pirmasis toks susirinkimas Graikijoje, kuriame dalyvavo JAV Komunistų Partijos vadas.

Rugsėjo 23 d. Tarybų Sąjungos Užsienio Reikalų ministras Andrei Gromyka, kalbėdamas Jungtinėse Tautose pasakė, kad mūsų dartiniai gadynei svarbiausia užduotis, tai įsteigti taikingus santykius tarp valstybių. Pirmiausia turi būti atnaujinti strateginių ginklų limitacijos (SALT) pasitarimai tarp Tarybų Sąjungos ir JAV.

Gromyka sakė: "Paskelbkime branduolinį karą kriminaliniu!" Tarybų Sąjunga dabar pasirodusi, ir praityje buvo pasirodusi atnaujinti strateginių ginklų limitacijai (SALT) pasitarimus.

Gromyka stiprausiai pabrėžė siekti taikos, kas kaip tik supuola su didėjančia žmonijos baime, kad Jungtinėse Amerikos Valstijose ir užsienyje pavojus karui auga suoliais.

Stai jau pasibaigė pirmas "Laisvės" vajuos mėnuo, o dar mažai begavome atsiliepiimų. Vajininkus širdingai prašome pultis į darbą! Žinokite, kad dabar kaip tik spaudai sunkūs laikai. Ne toki laikraščiai kaip mūsų lietuvių Amerikoje užsidarinėja dėl didelės infliacijos! O tie Amerikos laikraščiai išsilaikė iš didelių ir stiprių kompanijų skelbimų. Mes gi tų įplaukų neturime. Visa mūsų viltis — tai mūsų geradarių rėmėjų dosnumas. Draugai, kiekvienas dirbkime — remkime — kiek tik išsigalime.

London. — Britanijos Darbo unijų kongresas (TUC) vienbalsiai priėmė rezoluciją už pilną Pietų Afrikos ekonominį boikotą.

Prieš Kubą naudojami biologiniai ginklai

Kubos užsienio reikalų ministras Malmierca Peoli.

Jungtinės Tautos. — Kubos užsienio reikalų ministras Isidoro Malmierca Peoli oficialiai ir formaliai apkaltino Jungtines Valstijas, kad jos prieš Kubą naudojančios biologinius ginklus. Ministras Peoli detališkai išaiškino, kad tam tikras Amerikoje bandomas virusas-bacilas buvo iš oro paskleistas virš Kubos, ir nuo to užsikrėtė tūkstančiai žmonių. 156 žmonės, tarp jų 99 vaikai, nuo tos ligos mirė.

Ministras Peoli viešojo kalboje apkaltino Jungtinių Tautų Generalinę asamblėją. Jis įvardijo tuos biologinius ginklus, nurodė, kur ir kaip jie Jungtinėse Valstijose gaminami-bandomi. Jis įteikė ne tik pačių kubiečių medikų tyrinėjimo rezultatus, bet ir neutralių šalių medikų.

Peoli nurodė, kad tie biologiniai-kariniai ginklai savo žiaurumu, savo naudojimu prieš visai nekaltus beginklius žmones, ypačiai vaikus, gali lygintis tik su žiaurumais, kuriuos naciai "medikai", savo laiku vykdė koncentracijos stovyklose.

J. T. asambles nariai klausėsi Peoli kalbos mirtinoje tyloje.

Kad JAV prieš Kubą naudoja panašius metodus, ar tai per CIA ar tiesioginiai per savo karines jėgas, jau senokai buvo žinoma, ir kai kurie aukšti JAV pareigūnai tą net pripažino, visuomet kaltindami kitas valdžias įtaigais ar jos dalis.

JAV valdžia kol kas į Kubos kaltinimus oficialiai neatsakė.

Kinijos artilerija bombarduoja Vietnamą

Saigon. — Kinijos kariuomena pradėjo naujas provokacijas. Prieš Vietnamo Liaudies respubliką. Vietnamo Žinių agentūra (VNA) praneša, kad Kinijos artilerija stipriai bombardavo daugelį punktų rubežiaus srityje. Nuo to nukentėjo daug civilinių gyventojų.

Be to, Kinijos karinė aviacija nuolat skraidinėja virš Vietnamo teritorijos, provokaciniai bando iššaukti susirėmimus. Kinijos kariniai laivai plaukioja Vietnamo vandenyse panašiais provokaciniais tikslais.

Vietnamas neseniai Kinijai pasiūlė atnaujinti derybas apie tikslų rubežių nustatymą, pasikeitimą belaisviais ir kitais klausimais.

Vietnamečiai tai pasiūlė keletą kartų, bet kinai iki šiol į tai neatsakė.

Saigono radijas neseniai sakė:

"Kas galėjo prieš keletą metų tikėtis, kad tokie kruvinai santykiai vystysis tarp mūsų šalių? Juk buvo laikai kuomet per mūsų sunkias kovas didžioji kinų tauta mums padėjo viskuom, lygiai, kaip mums padėjo ir Tarybų Sąjunga. TSRS liko ištikimu mūsų draugu, bet Kinija, mūsų artimoji kaimynė, dabar mus traktuoja kaip aršų priešą, o tuo pačiu metu steigia vis tampsnius ryšius su Amerikos imperializmu..."

giai, kaip mums padėjo ir Tarybų Sąjunga. TSRS liko ištikimu mūsų draugu, bet Kinija, mūsų artimoji kaimynė, dabar mus traktuoja kaip aršų priešą, o tuo pačiu metu steigia vis tampsnius ryšius su Amerikos imperializmu..."

Gdanske atsidarė solidarumo sesija

Gdansk, Lenkija. — Čia pradėta antroji Solidarumo (Solidarność) unijų sesija. Į sesiją atvykti buvo planavęs Amerikos AFL-CIO prezidentas Kirkland, bet jis negavo vizos. Vietoj to, jis pasiuntė pareiškimą raštu.

Suvažiavime antroji sesija iš pat pradžių parodė, kad taip pirmoje, taip šioje Solidarumo judėjimas yra pasidalinęs į visą eilę frakcijų ir tendencijų, kurių siekiai skirtingi. Yra frakcija, kuri norėtų bendradarbiauti su reformą linkusiais Lenkijos Jungtinės Darbininkų partijos nariais. Bet yra frakcija, kurios nori su partija ir valdžia išprovokuoti kuo daugiau konfliktų.

GUS HALL BERLYNE IŠKILMINGAI SUTIKTAS

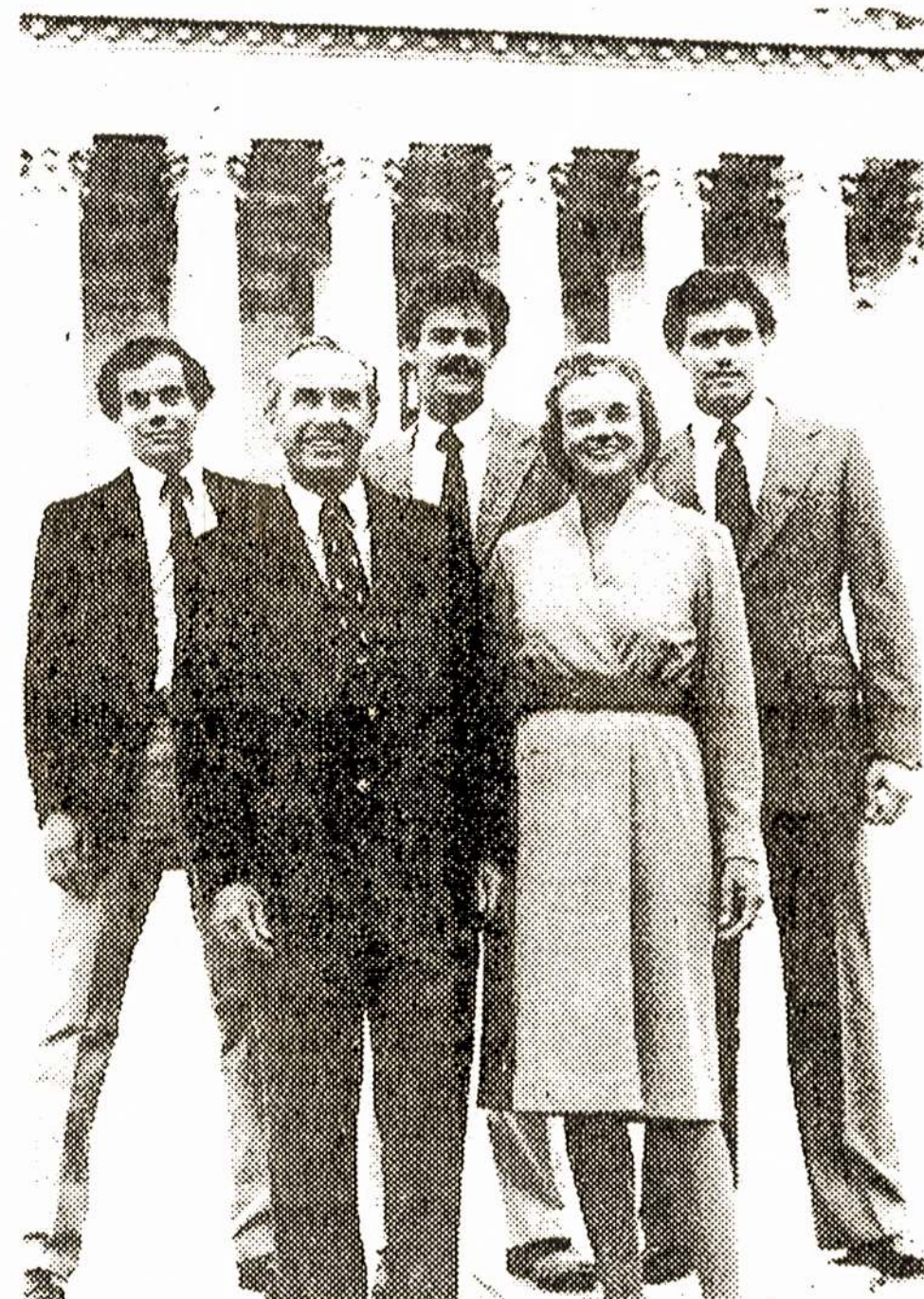
Berlin. — Čia viešėjo Amerikos Komunistų Partijos generalinis sekretorius Gus Hall. Jis buvo iškilmingai ir šiltai sutiktas kaip pažangiosios Amerikos atstovas. Laikraštis "Neues Deutschland" sakė:

"Mes šį garbingą svetį sutinkame kaip atstovą tų pažiūrų Amerikos jėgų, kurių bent pusmilioninė masė anądien demonstravo Washingtone prieš Reagano administraciją."

Hall susitiko su politiniais vadovais, studentais, intelektualais ir eiliniiais darbininkais.

Gus Hall lankėsi Vokietijoje.

Pirmoji Amerikos Aukščiausiojo Teismo narė-moteris Sandra Day O'Connor su savo šeima prie Aukščiausiojo Teismo rūmų.

Pusiausvyra Britų Darbiečių partijoje

London. — Britanijos Darbo partija savo antrojo lyderiu išsirikino Healy, kuris kartu su Michael Foot partijai vadovaus. Pats Foot yra partijos kairiajame sparne. Į antrąją vietą kandidatavo kitas kairietis, Wedgewood Benn. Bet pats Foot jo nerėmė, laikydamasis nuomonės, kad partijos vienvei palai kytį turinčios būti atstovautos centristinės jėgos, o tu centristinių jėgų kandidatu buvo Healy. Mat, buvo bijota, kad jeigu Benn laimės, geras būrys dešiniųjų darbiečių iš partijos pasitrauks ir įstos į naująją Socialde-

mokratų partiją, kurioje jau yra susisipietę patys dešiniausieji darbiečiai-leiboristai.

Healy laimėjimas sudarė kaip ir partijoje pusiausvyrą, sako Michael Foot.

Ginkluotos kovos Teherano gatvėse

Beirut, Libanas. — Iš Teherano pranešama, kad ten įvyko, o gal ir tebevyksta, smarkios ginkluotos kovos tarp Chomeinio pasekėjų, taip vadinamų revoliucinių sargų, ir opozicijos grupių, ypačiai muchahedinų. Vieni metu kova tęsėsi net septynias valandas. Buvo naudojami ne tik šautuvai ir granatos, bet ir kulcosvaidžiai!

Teherano radijas praneša, kad yra daug užmuštų ir sužeistų.

Tuo pačiu metu Teherano radijas praneša, kad tarp Irano ir Irako atsinaujino kovos.

Iranas skelbia, kad jo jėgos pralaužė Abadano apsupimą. Esą, kovose užmušta apie 600 Irako karių.

Bagdadas tų žinių nepatvirtina.

Haig ir Gromyko pokalbis vaisingas

Washington, D. C. — Amerikos spauda pabrėžia, kad Haigo ir Gromyko susitikimas buvo itin vaisingas. Pareiškimai, jog pasitarimai buvo "atviri ir pilni", reiškia, kad buvo pilnas nuomonių pasikeitimas, apimęs visus nesutikimus, — ko buvo galima laukti. Bet faktas, kad tartasi net per keturias valandas, taip pat, kad po to sekė Reagano pareiškimas apie reikimą gerinti santykius, daug ką reiškia.

"New York Times" sveikina "gal naują besivystančią atmosferą". Panašiai išsireiškia ir kiti laikraščiai, net tokie "vanagiški" dešinieji organai kaip New York "Daily News" ir Chicago "Tribune".

Atgarsiai užsienyje panašūs. Britų "Guardian" sako, kad tai gali būti "posūkis į blaivų protą. Panašiai išsireiškia Italijos įtakingas laikraštis "Corriere della Sera". Rytų Vokietijos organas "Neues Deutschland" pažymi, kad "vienas paukštis nesudaro pavasario". Pasitarimai vis dėl to teikia vilties, kad dalykai gal bus pakreipti į gerąją pusę.

Neigiamai į Haig ir Gromyko pasitarimus atsiliepta tik Kinijoje. Kinijos spauda išpėjo Washingtoną prieš taip vadinamą "hegemonizmą", po kuriuom Kinijos vadovybė supranta — Tarybų Sąjungą.

Nepasitenkinimą taip reiškia ir Libijos spauda.

Žinios iš visur

Bulawayo. — Naujai nepriklausoma Afrikos šalis Zimbabve (buvusi Rodezija) nutarė, kad vietos kvieisti techniškus ekspertus iš Europos ir Šiaurės Amerikos, ji kvies, kada tik galima, ekspertus iš Azijos. Taip, pavyzdžiui, Zimbabvės geležinkeluose garvežių dirbtuvėse dabar dirbuojasi eilė ekspertų iš Indijos. Taip pat yra ekspertų ir iš Pakistano.

Detroit. — Auto-darbininkai, dirbą Pontiac fabrike, sako, kad kompanija juos apgaudinėjanti. Pontiac planuoja du savo fabrikus uždaryti 1983 metais, iš darbo atleisti apie 6,000 darbininkų, vietoje to pastatyti naują fabriką kaimynystėje.

Dabar aišku, kad nežinia, ar Pontiac naują fabriką statys, o jei ir statys, ar samdys tuos pačius darbininkus. Darbininkai ruošiasi sunkiai kovai.

Washington. — Centralinės žvalgybos agentūros (CIA) direktorius William J. Casey teigia, kad "informacijos laisvės aktas" neturėtų galioti ryšyje su CIA ar panašiomis įstaigomis. Pagal tą aktą žmogus turi teisę reikalauti informacijos, kas prieš jį liudyja, kas teikia informacijas. Casey teigia, kad tas palaužtų visą CIA veiklos sistemą.

Annapolis, Md. — Po keturių metų kovos Juodajai Marylando visuomenei pasisekė iš valstijos pareigūnų išsiviepti, kad garbės atminimo lenta būtų prikelta prie vietovės, kurioje gimė rašytojas Alex Haley, pagarsėjusios knygos "Saknys" ("Roots") autorius. Bet anądien toji lenta buvo sunaikinta, — rasistiniai kukluksininkai paliko raštelį, kad tai buvęs jų darbas.

Kairo. — Prezidentas Sadat kalbėjo Mansuroje, kur buvo atidarytas naujas fabrikas. Sadatas kalbėjo tarptautiniais klausimais. Jo vyriausias reikalavimas buvo, kad Sirija savo jėgas ištrauktų iš Libano. "Tiktai tada Libanas galės būti suvienytas", jis sakė.

Armėnai nesustabdys keršto prieš turkus

Beirut. — Taip vadinamos "Armenijos Slaptosios armijos" atstovai, pasivadinę Hagop Hagopjan, spaudai davė interviu. Jis sakė, kad Turkijos konsulatų užėmimas Paryžiuje nebuvo paskutinis aktas prieš turkus — per paskutinius keletus metų toji slaptoji armėnų nacionalistų organizacija pravedė visokių teroristinių aktus prieš turkų diplomatus įvairiose šalyse.

Slaptoji organizacija sako, kad tai vis vyksta kerštas už skerdynes, kurias turkai pravedė prieš armėnus po Pirmojo pasaulinio karo. Esą, turkai tada išskerdė apie milijoną su puse armėnų civilinių gyventojų.

Slaptoji armėnų nacionalistų organizacija susidaro iš žmonių, kurie gyvena Libane, Egipte, Graikijoje ir kitur. Ji neturi nieko bendro su tarybine Armėnija.

Mirė

Jonas Mažukna

Pittsburgh, Pa. — Rugsėjo-September 30 d., 6:30 ryto mirė ilgametis visuomenės veikėjas Jonas K. Mažukna, buvęs Susivienijimo Lietuvių Amerikoje, o vėliau ir Lietuvių Darbininkų Susivienijimo uolus veikėjas.

Velionis taip pat buvo uolus Lietuvių Prieglaudos Namo Komisijos narys.

Mirė kraujo vėžio pakirstas, sulaukęs 87-erių metų. Jei būtų sulaukęs Kalėdų švenčių, būtų buvęs 88-erių metų.

Mažukna buvo vienas veiklių visuomenininkų, didelis tolerantas, spaudos rėmėjas, uolus organizacinėje veikloje. Palaidotas vietinėse kapinėse šalia savo šeimos.

Du tipiški senosios kartos darbininkai [statybininkai] didžiulėje demonstracijoje prieš Reagano valdžią Washingtone.

LAISVĖLITHUANIAN
WEEKLYPUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE
PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor in chief

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year \$12.00	United States, per 6 months . . \$6.50
Canada, Lat. Amer., per year \$15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . \$8.00
Foreign countries, per year . . . \$15.00	Foreign countries, 6 months . . \$8.00

Posūkis į gerąją pusę?

Po sekretoriaus Haig susitikimo su Tarybų Sąjungos užsienio reikalų ministru Gromyko pats prezidentas Reagan kreipėsi į TSRS vadovybę, ragindamas atnaujinti derybas apie ginklavimosi kontrolę. Jis dar pabrėžė, kad reikėtų bendrai pradėti judėti santykius gerinti, ir ko dar daugiau, jis išsireiškė, kad gerus santykius vertėtų pagrįsti tvirtesniais pamatais, negu jie buvo praityje!

Kaip tą viską suprasti? Nejaugi vanagai pernakt tapo taikos balandžiais? Kokiais sumetimais tas staigus posūkis? Ar iš viso tai posūkis, ar tik tam tikra taktika?

Mes norime tikėti, kad čia vyksta kas nors esminio. Prezidentas Reagan, pagaliau, juk negyvena izoliuotas stiklinėje dėžėje, — į jį ir į jo valdžią nuolat daro įtakos pasaulio nuomonė, Amerikos sąjungininkų nuomonė, pačių Amerikos žmonių nuomonė. O tos nuomonės beveik vienbalsiai signaluoja mūsų prezidentui: taip toliau negalima! Ristis link termobrاندuolinio karo negalima, negalima nesustojus, neapsigalvojus.

Tiesa, perdėti nereikia. Kuomet prezidentas Reagan sako, kad santykius tarp JAV ir TSRS reikia paruošti ant "tvirtesnių pamatų negu bet kada praityje", jis ne būtinai kalba apie draugiškiausius, šilčiausius santykius. Jis gal turi mintį santykius "iš tvirtų pozicijų" ar kaip nors panašiai. Bet vis dėlto, jis yra priverstas apie **geresnius** santykius kalbėti, planuoti, o gal ir juos vykdyti.

Stai kodėl susitikimas tarp JAV ir TSRS užsienio reikalų ministrų buvo toks svarbus! Kaip tai išsireiškė vienas žurnalistas, tai buvo lyg susitikimas "tarp dviejų liūtų". Taip, neblogas simbolis. Bet kuomet du liūtai, atstovaujantys dvi galingiausias jėgas pasaulyje, susieina ir tariasi, jau tas vienas faktas yra sveikintinas, ypatingai akivaizdoje fakto, kad visai neseniai atrodė, kad apie santarvę net kalbėti negalima.

Posūkis ar ne pasūkis? Tam tikras posūkis, be abejo, — taip. Ar jis tiesia linija eis pirmyn be kliūčių, mes abejojame, bet gerai, kad tąja kryptimi bent žengiama.

59 centai vietoje dolerio

Ženevoje, Šveicarijoje, įvyko tarptautinis metalo darbininkų suvažiavimas. Taip, ne darbininkų, o **darbininkų**, moterų, dirbančių metalo industrijoje. Pasirodo, kad Vakarų Europoje, Jungtinėse Valstijose, Japonijoje, jau nekalbant apie socialistinius kraštus, moterys sudaro nemenką nuosimtį dirbančių plieno liejyklose ir kitose metalo pramonės šakose (tikslios statistikos nėra).

Bet ne apie tai mes čia norime kalbėti. Mes norime pažymėti, ką tame suvažiavime pranešė mūsų šalies delegatės. Jos pranešė, kad Amerikoje moterys sudaro apie 40% tautos darbo jėgos (čia, žinoma, neįeina tas niekad nesibaigiantis namų ruošos darbas, kurio apie 90% atlieka moterys) bet moterų uždarbis palyginant su vyrų uždarbiu toks: kur vyras uždirba dolerį, moteris uždirba 59 centus. Ir labai dažnai tas skirtumas egzistuoja, nors atliekamas darbas yra **identiškas**. Pavyzdžiui, kai kuriose ligoninėse moterys, slaugių padėjėjos, uždirba žymiai mažiau, negu vyrai, kurie atlieka kaip tik tą patį darbą, bet yra žinomi kaip "sanitarai". Kai kuriose raštinėse moterys lyg nuteistos likti visam gyvenimui prie savo rašomų mašinelių, tuo tarpu, kai vyrai, tokių pat gabumų ir tokio pat išsimokslinio, laipsniškai kopija savo karjerose vis aukštyn ir aukštyn.

Tiesa, moterų kova už lygybę, feminizmas, žymiai pakeitė padėtį. Bet tai tik pradžia.

Ką amerikietės metalistės iš Pittsburgho ir Detroito pasakojo Ženevoje, dar lieka liūdna tiesa — gyvenimo faktas.

Neramumai Kinijoje

Žymiausias Tokyo laikraštis "Simbun" spausdina savo korespondento Kinijoje pranešimą, kad ten vyksta rimti neramumai. Ypatingai, sako "Simbuno" korespondentas, didelis nepasitenkinimas vyrauja ginkluotose pajėgose. Ešą, kuomet Kinijoje vyko taip vadinama "kultūrinė revoliucija" armijoje ir laivyne buvo daug nepasitenkinimo prieš tuometinius kraštutinumus. Dabar, esa, kaip tik atvirkščiai: ešą tarp jaunų karininkų ir kareivių auga nepasitenkinimas prieš krašto politikos vis aiškesnį sukimą į dešinę.

Mes nežinome, kiek tas pranešimas Tokyo laikraštyje tikslus, nors paprastai japonai žurnalistai, kurie dirba Kinijoje, geriau informuoti negu vakariečiai. Bet nebūtų stebėtina, jeigu tame pranešime yra tam tikros tiesos. Kas dedasi Kinijos vidujiniame gyvenime, sunku pasakyti, bet visas socialistinis pasaulis, taip, **visas**, škaitant jos buvusią sąjungininkę Albaniją, nesutinka su Kinijos užsienio politika, kuri vis atviriau ir atviriau rykiuojasi su vakarietišku imperializmu.

Tad, nestebėtina, kad nepasitenkinimas vyrauja pačioje Kinijoje, ginkluotose pajėgose, tam tikrose partijos dalyse.

Kas valdo Iraną?

Paviršutiniškai atsakymas labai paprastas: Iraną valdo Chomeinis ir jį supanti aukštų Islamo dvasininkų klika. Bet čia tik paviršius. Kas dedasi **po** paviršium? Čia atsakymas

Pavoingas diplomatinis aktyvumas

Apolinaras Sinkevičius

Virš Azijos vėl praužė Amerikos diplomatinio aktyvumo banga. Po ASEANO šalis: Malaizija, Tailanda, Filipinus, Singapūrą ir Indonezija, po ANZIUS valstybes — Naująją Zelandiją ir Australiją, po neprišjungusias Indiją, Bangladešą, Nepalą, Sri Lanką ir kitas keliaavo Washingtono ir Pekino diplomatai. Po ASEANO šalis iš Washingtono važinėjo valstybės sekretoriaus pavaduotojas J. Buckley, nuolatinė JAV atstovė prie Jung. Tautos J. Kirkpatrick, Amerikos kongreso delegacija, kuriai vadovavo atstovų rūmų užsienio reikalų komisijos pirmininkas K. Zablockis.

JAV nori politinės draugystės su įvairiausiom Azijos ir Ramiojo vandenyno baseino tautomis, siekdamas ten įsitvirtinti. "Washington Post" net užtikrina, kad "po gėdingo bėgimo iš Saigono Amerika vis drąsiau grįžta į azijietiška sceną. Kaip rodo J. Buckley viešnagė

ASEANO šalyse, Washingtonas nepagalėjo pažadų žymiai padidinti karinę paramą sąjungininkams. Vakaruose kalbama, kad JAV ruošiasi kariauti smetimomis rankomis, valstybes, kurios gauna karinę paramą, paversdamos savo įkaitais ir "patrankų mėsą". Žinomas JAV senatorius S. Hayakawa neseniai gyrėsi, kad karinė parama Tailandui ir kitoms šalims Washingtonui suteikia galią, kuriame nebus Amerikos kareivių".

Kita vertus, JAV pažadai Azijos ir Indijos vandenyno baseino tautos šiose šalyse per didelį pritarimo nesulaukė. Washingtonas juk nieko velniui neduoda. Šio pasaulio rajono šalys žino, kaip atsitiko su Pakistanu. Kai tik šios šalies vyriausybė pasiažėjo padidinti paramą Afganistano kontrevoliucionieriams, dėdės Samo kišenė

iškart pasidarė kelis kartus dosnesnė. Negalima pamiršti Vietnamo karo išdavų. Visai bereikalingai Washingtono administracija tiki, kad viskas pasimiršta ir Azijos tautos Amerikos plėšrūna ereji palaikys taikos balandžių. Azijos, kaip ir visos pasaulio tautos, nepamiršo ir nepamirš tos nelaimės, kurią Amerikos kariuona buvo primetusi Vietnamui. Užtat teisėtai Azijos ir Indijos vandenyno baseino tautų dalis labai tiki Washingtono "taikos ir bendradarbiavimo" politikai. Filipinų laikraštis "Daily Express" rašė: "Vietnamo karas per daug šviežias prisiminimas Pietryčių Azijos tautų atmintyje, kad būtų galima patikėti, jog amerikiečių buvimas šiame regione bus apribotas tik ginklų tiekimu. Todėl pirmaeilis ASEANO uždavinys turi likti taikos ir stabilumo Pietryčių Azijoje užtikrinimas, o ne jo pavertimas kariniu bloku".

Amerikos politikieriai bando įtikinti Azijos ir Indijos vandenyno baseino tautas, kad joms grėsia "Tarybų Sąjungos karinė ekspansija" arba "grėsmė iš šiaurės", todėl tik Washingtonas gali užtikrinti šių tautų nepriklausomybę ir suverenumą. Tačiau, kaip rašė Amerikos spauda, "Washingtonui nepavyko išsklaidyti Malaizijos vyriausybės įsitikinimo, kad pavojus joms kyla ne iš Maskvos, o iš Pekino".

Priešiškumas Tarybų Sąjungai, socialistinių šalių sandraugai, nors panaudoti globaliniams Amerikos tikslams Aziją ir Indijos vandenyno baseino tautas — štai tas dalykas, dėl kurio iš Washingtono dažnai važinėjama į šį pasaulio rajoną. Tai savotiškas pavojiaus signalas, kuris ragina Azijos ir Indijos vandenyno baseino tautas būti budriomis prieš JAV planus.

Lietuvių rašytojų apsakymai angliškai

"Erčia, kur gyvas vanduo" — šitaip pavadintą Pabaltijo tarybinių respublikų rašytojų apsakymų rinktinę anglų kalba neseniai išleido Maskvos "Progreso" leidykla.

Gražiai išleista knyga anglų skaitytųjų supažindina su 33 lietuvių, latvių ir estų prozininkų kūryba. Lietuvių apsakymui atstovauja Juozas Aputis ("Erčia, kur gyvas vanduo"), Jonas Avyžius ("Senių dienos"), Juozas Baltušis ("Ko nepasakė Laukys"), Irena Gansiniauskaitė ("Kanaarelė"), Romualdas Granauskas ("Medinės akys"), Juozas Grušas ("Karaletė nebuvo protinga"), Romualdas Lankauskas ("Milžinas ir nyktukas"), Jonas Mikelinskas ("Mūsų mokykla"), Viktoras Miliūnas ("Dabar gerai"), Algirdas Pocius ("Agnė iš Degučių") ir Mykolas Sluckis ("Dialogas jūroje"). Lietuviš-

ką knygos dali sudarė ir lietuvių rašytojų biografines žinias pateikė mūsų literatūros bičiulė Bela Zaleskaja.

Tai jau antras tokio pobūdžio ir tos pačios leidyklos parengtas leidinys. Pirmajame (1969 m.) šalia jau minėto Juozo Baltušio ir Mykolo Sluckio kūrinių dar buvo paskelbti anglų kalba Algimanto Cekuolio, Aneliaus Markevičiaus ir Algirdo Počiaus apsakymai.

Lionginas Pažasis
Vilniaus "Tiesa"

Paryžius. — Prezidentas Mitterand pasiūlė, kad Paryžiuje būtų sušaukta tarptautinė nusiginklavimo konferencija. Jis pabrėžė, kad nors būtų labai malonu tą konferenciją sušaukti Prancūzijos sostinėje, bet pati Prancūzija to negali padaryti, — iniciatyva turi kilti iš kurios nors tarptautinės organizacijos.

jau daug sunkesnis. Chomeinis ir jo ideologinė Islamo partija vienu metu užmeta visą kaltę ant "Didžiojo Sėtono" (atseit, Amerikos) ir "Raudonojo pavojaus", atseit, Tarybų Sąjungos. Chomeinis taipgi kaltina gretimą Iraką, radikališką arabišką kaimyną, ir Saudi-Arabiją, konservatyvų, tolimesnį kaimyną.

Vidujinėje politikoje Chomeinio partija kaltina pro-mark-sistinius bet religinius Islamo sekėjus, taip vadinamus muchahedinus, kritikuoja Irano Tudeh ("Masių") partiją, atseit, komunistus, nors Tudeh dar susilaiko nuo griežto Chomeinio kritikavimo.

Kad "Didysis Sėtonas" dar turi savo kanopas iškisęs į Irano reikalus, abejonės nėra. Bet per kurias jėgas ir prieš ką?

Pasaulyje gal nėra kitos šalies, kur politinė padėtis būtų labiau drumzlina, negu dabartiniame Irane.

BRITANIJOS
PROFSĄJUNGŲ
FORUMAS

Anglijos kurortiniame mieste Blackpool neseniai įvykęs eilinis Britanijos Trade Union kongreso suvažiavimas parodė, jog BTK ryžtingai stoja prieš antilaudinę konservatorių vyriausybės vidaus ir užsienio politiką.

Daugiau kaip dvejus metus trunkantis torių vyriausybės šeimininkavimas visiškai su-trikdė šalies ekonomiką. Smarkus kapitalo idėjimų nacionalizuotoms pramonės šakoms mažinimas, "griežtos ekonomijos" politika sustiprino ekonominę krizę. Bedarbių skaičius padidėjo dvigubai ir dabar, sprendžiant iš oficialių duomenų, jų yra 3 milijonai, o iš tikrųjų jau gerokai per 4 milijonus. Tiek bedarbių nėra buvę per pastarąją pusę šimtmečio. Gyvenamųjų namų statoma mažiau nei per visą pokario laiką. Labai sumažėjo asignavimai socialiniams reikams. Leiboristų partijos pirmininkas A. Kitsonas, kalbėdamas iš suvažiavimo tribūnos, palygino torių vyriausybės ekonominę ir socialinę politiką su "neutronine bomba, kuri griaua darbo liaudies gyvenimą, kartu neliesdama didžiulių imperijų — multinacionalinių korporacijų".

Nenuostabu, kad visa tai sukėlė masines riaušis Anglijos miestuose, kurioms slopinti "Geležinės Lady" vyriausybė pavartojo policijos lazda. Kaip rodo visuomenės apklausos, nė vienas Anglijos premjeras po karo nebuvo toks nepopuliarus kaip M. Thatcher.

Profųsąjungos ryžtingai pasipriešino torių vyriausybės vykdomai politikai — darbininkų klasės gyvenimo sąlygų bloginimui ir jų teisių varžymui. Suvažiavimas priėmė rezolucijas, kurios ragina BTK Generalinę tarybą organizuoti plačią kampaniją už tai, kad būtų atšaukti antidarbininkiški įstatymai ir kad Anglija išstotų iš Bendrosios rinkos, nes priklausymas jai yra sunki našta šalies biudžetui.

Viena svarbiausių priežasčių, dėl kurių paastrėjo ekonominės problemos, Britanijos Trade Unions laiko brangiai kainuojančias ginklavimosi varžybas ir militaristinių kursą, kurį vykdė Thatcher vyriausybė, klusniai sekanti Washingtono politika. Ji davė sutikimą dislokuoti Anglijoje JAV sparnuotąsias raketas, nutarė perginkluoti Anglijos povandeninį laivyną raketomis "Trident". Ryžtingai smerkdamos šį kursą, Britanijos profesinės sąjungos pareiškia: "Europos tautų saugumą, kaip ir taikos žemėje išsaugojimą, gali užtikrinti tik nusiginklavimas".

V. Sereika

oooooooooooo

Gatvėje

*einantys pavasariai
einantys rudens
mažėjimas
daugėjimas
visuma
trupiniai
gerumo valsisai
neapykantos bombos
tuščios kišenės
pilnos širdys
ežikaičiai
šilkasčiai
tiesumai
zigzagai
biliardo kamuolys
valdingos lazdos
eina gatvė
biliardo stalu
žeme
ligi smagio
ligi kritimo
į tinklelį po žeme —
į nežinią
eina pavasarij
eina rudeni.*

Vytautas Karoliūs

PAŽANGIŲJŲ AMERIKOS LIETUVIŲ
LAIKRAŠČIO "LAISVĖ" REDAKCIJAI

Mes, Kėdainių rajono "Rytų aušros" kolūkio kolūkiečiai esame "Laisvės" skaitytojai. "Laisvė" atkeliausi per Atlantą į Labūnavos kamą keliauja iš vienos sodų bos į kitą. "Laisvė" dažnas duonos augintojų svečias.

Jau 70 metų, kaip pažangiųjų Amerikos lietuvių laikraštis skleidžia tiesos žodį ne tik už vandenyno, bet ir Lietuvoje.

Jubiliejaus proga sveikiname "Laisvės" laikraščio leidėjus, redakcijos kolektyvą, jos rėmėjus ir visiems linkime stiprios, stiprios sveikatos. Tegul dar daugelį metų kartų kartos "Laisvėje" skelbia visam pasauliui pažangų žodį.

Sveikinimą savo eilėmis jums siunčia Labūnavos krašto poetė Onutė Kalvaitienė:

Jau septyniadešimt metų — "Laisve"

Tavo šviesūs žodžiai skamba . . .

Siandien pas Tave ateisim Mes iš Lietuvos padangės.

Tau atnešim tėviškės rūtą Iš Labūnavos darželių Visada laiminga —

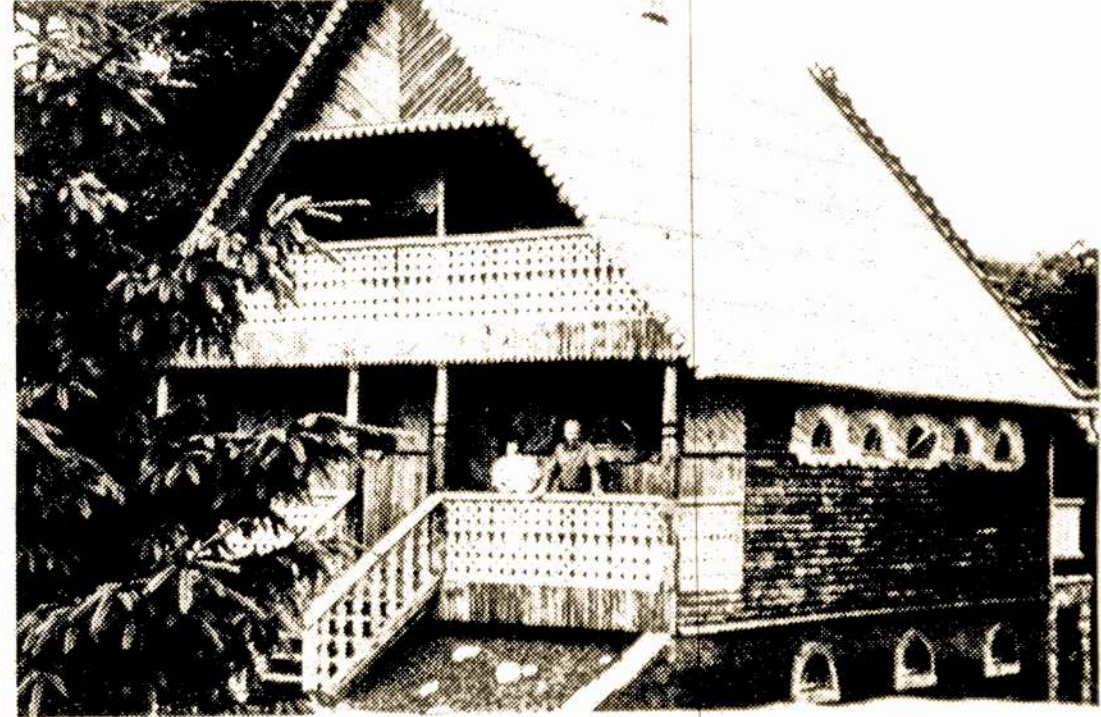
"Laisve" — būki, Broliu ir tėvu, saulele!

Su pagarba Jums,

Henrikas Kretavičius,
"Rytų Aušros" Kolūkio pirmininkas

"Rytų Aušros" kolūkio pirmininkas Henrikas Kretavičius, Ieva Mizarienė ir pirmininko žmona.

Labūnavoje pirtis, prižiūrima poeto Justino Marcinkevičiaus uošvio draugo Karvelio.

IŠ LAIŠKŲ

Gerb. Antanui Bimbai

Sveikas gyvas! Siunčiu straipsnelį "Profesorius Kostas Surblis". Jame aprašoma, kaip socialistinėje Lietuvoje auga ir bręsta liaudies talentai. Buržuazinės santvarkos sąlygomis jiems nebūtų lemta tapti kultūros švyturiais.

Partijos istorijos instituto moksliniai bendradarbiai parengė spaudai bibliografinį leidinį "LKP spauda. Knygos 1917-1940 m." Jau taisoma leidinio antroji korektūra. Knygoje užregistruoti 1099 leidiniai, išspausdinti tipografiniu būdu, rotatorium, šapirografu. Leidinyje atskleisti knygų autoriai, redaktoriai, padauginimo technika, išleidimo vietos. Tai bus svarbus istorijos šaltinis visiems LKP istorijos tyrinėtojams. Rengiamas spaudai leidinys "LKP spauda. Periodika 1917-1940 m."

Parengta spaudai knyga "Ignas Gaška. Raštai". Jau yra jos pirmoji korektūra. Leidinyje įdėti I. Gaškos, LKP nario nuo 1918 metų, atsiminimai "Kovų augintiniai", jo rinktiniai straipsniai, paskelbti įvairiuose periodiniuose leidiniuose, laikikiai, parašyti partijos vadovams V. Kapsukui, Z. Angariečiui, K. Poželai. Tai pat svarbus partijos istorijos šaltinis.

Liepos 31 d. Vilniuje įvyko "Laisvės" 70-mečio minėjimo šėsinys. Palydėjome viešėjusius Tarybų Lietuvoje "Laisvės" bičiulius Povilą Ventą, Nelę Ventienę, "Laisvės" va-

jininkus Alekną ir jo gyvenimo draugę, taip pat Babarskienę. Atsisveikinimo vakare "Draugystės" viešbučio salėje "Laisvės" darbuotojus šiltai prisiminė Tarybų Lietuvos užsienio reikalų ministras V. Zenkevičius, E. Juškys, "Gimtojo krašto" redaktorius Vacys Reimeris, buvęs Ispanijos pilietinio karo dalyvis Antanas Slapšys, "Tėviškės" draugijos pirmininkas generolas Pranas Petronis, svečiai amerikiečiai Alekna, Babarskienė, Nelė ir Povilas Ventos. Visi kalbėjusieji pažymėjo "Laisvės" redaktoriaus Antano Bimbos, Ievos Mizarienės, Povilo Ventos pasiaukojamą darbą leidžiant seniausią pasaulyje pažangų laikraštį, jo reikšmę telkiant pažangiuosius JAV lietuvių kovai už taiką ir socialinę pažangą; "Laisvės" ir "Vilnies" nuopelnus palaikant glaudžius ryšius su gimtine — Tarybų Lietuva. Atsisveikinimo vakaras praėjo tikrai gražiai ir išpūdingai.

Su geriausiais linkėjimais.

R. Šarmaitis

Washington, D. C. — Amerikos veteranų organizacijos, ypatingai Vietnamo veteranų, reikalauja, kad valdžia nemokamai sveikatą egzaminuotų visų buvusių karių, kurie gali būti Orange chemikalo užkrėsti Agent. Tai chemikalas, kurį amerikiečiai iš orlaivių skleidė Vietnamo džunglėse, norėdami partizanams pakenkti. Dažnai tie chemikalai artimose stovyklose paveikdavo ir pačius amerikiečius.

PO DARBŲ IR ATGAIVA

IEVA MIZARIENĖ

Sia vasara viešint brangioje tėvų gimtinėje Lietuvoje, šalia tiesioginių išpareigojimų ryšium su "Laisvės" 70-čio jubiliejumi, apie ką jau buvo nemažai laikraštyje rašyta, norisi prisiminti labai malonius atgaivos įvykius.

Pirmiausia turiu pasigirti, kad dalyvavau net trijose vestuvėse. Su mano bičiuliais žurnalistais Jonu ir Banga Lukoševičiais vieną savaitę nuvykome į Dotnuvą, į kaimo gyventojų vaikų vestuves, nors abu jaunieji eina aukštąjį mokslo Kaune. Todėl jų vedybos įvyko Kau-

no Santuokos rūmuose, buvusioje Rotušėje. Tai tikrai iškilminga vieta. Kita kartą su Lukoševičiais buvome nuvykę į Kėdainius pas "Rytų Aušros" kolūkio pirmininką Henriką Kretavičių ir jo žmoną. Ten draugas Kretavičius mus pavėžiojo po jo prižiūrimus puikiai derlingus laukus. Bevažinėdami užėjome ir į vestuves.

Bet manau, kad "Laisvės" skaitytojams bus malonu plačiau išgirsti apie mano lankymąsi trečiose vestuvėse. Tai buvo mums amerikiečiams gerai pažįstamų draugų dukters vestuvės. Washingtono TSRS ambasados pirmojo sekretoriaus ir konsulo Edmundo Juškio ir žmonos Aldutės dukra Eglutė ištekėjo už Valdo Aničiaus. Valdo tėvelis, mokslininkas Jonas Aničas, prieš kelis metus

lankėsi JAV, tad ne vienas mūsų draugų jį prisimena.

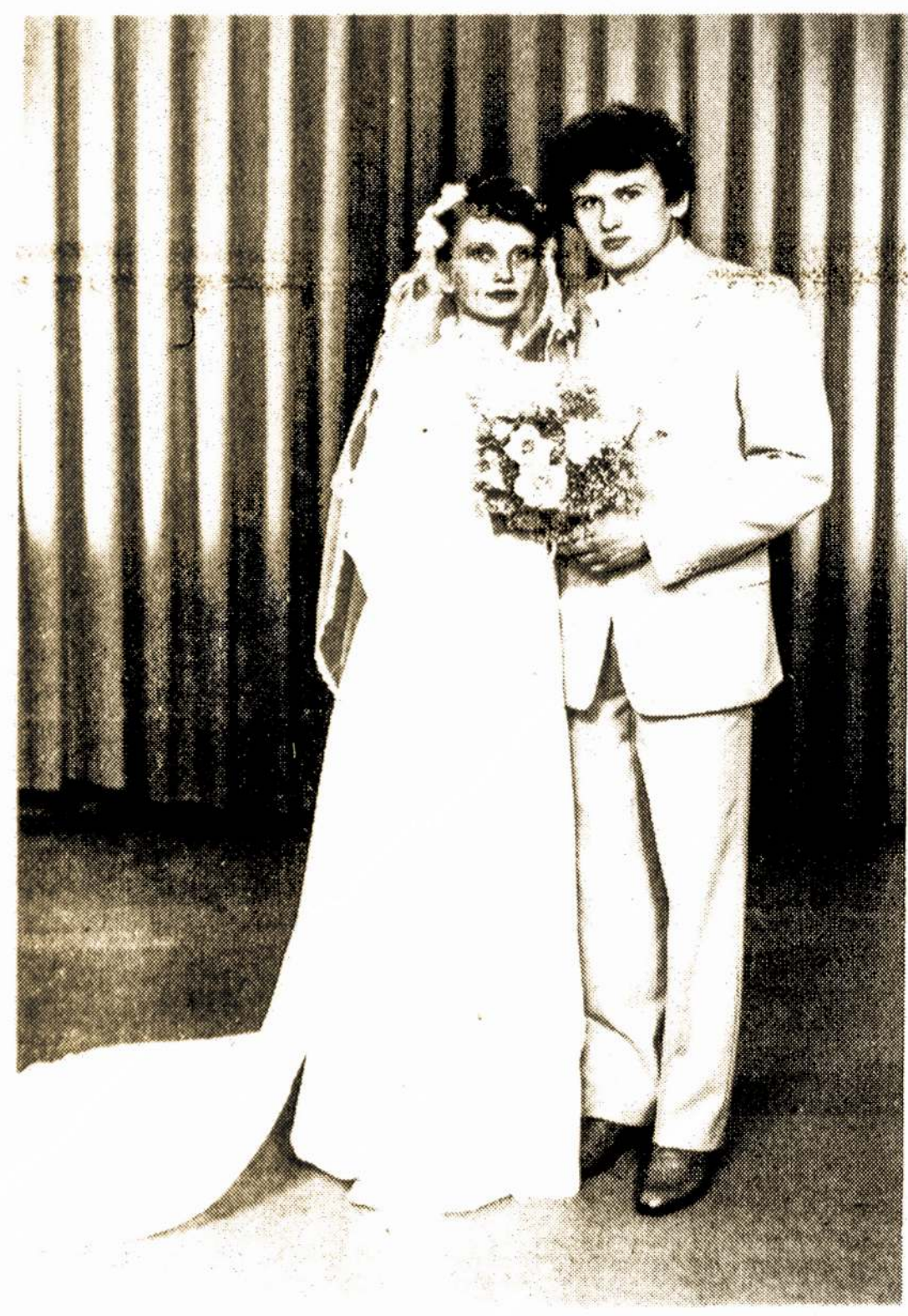
Man buvo ypatingai malonu ten sutikti daug pažįstamų, draugų, kurių tarpe dalyvavo ir artimas mielas draugas Rimgaudas Mališauskas, buvęs Washingtono TSRS ambasadoje sekretoriaus-konsulas prieš draugo Edmundo Juškio atvykimą. Nijolė Mališauskienė tuo tarpu buvo sunegalavusi, gulėjo ligoninėje.

Eglutę Juškytę mes amerikiečiai, ypatingai niujorkiečiai, prisimename nuo jos atvykimo į JAV su tėveliais, kai draugai Juškiai pirmą sykį atvyko į TSRS ambasadą Washingtono eiti savo pareigas. Tuo laiku Eglutė galėjo būti apie šešerių ar septynerių metų, bet ji mūsų pobūviuose jau labai jautriai skaitydavo lietuviškus eilėraščius.

Povestuvinė puota įvyko "Dainavos" restorane.

Niekad neužmiršiu Aldutės ir Edmundo Juškio, neužmiršiu nė Jono Aničiaus pasakytų žodžių jaunavedžiams — linkėjimų jiems laimingo gyvenimo sukūrimui šeima. Ypatingai draugė Aldutė, motiniškais ir tuo pat sykiu draugiškais žodžiais kalbėjo tikrai lyriškai į savo dukrą ir žentą.

Stai tie malonūs jaunavedžiai po sutuoktuvų, įvykusių Vilniaus Santuokos rūmuose.

VAKARO KRONIKA

Kiekvieno vakaro kronika nepanašanti realius faktus, bet tai nejudina. Kažkas išliko kraujyje iš vaiko baimės — dingti tarp viksvų surūdijusių, žolės kaltųjų, rasos, pavirstančios į erdvę...

...Skolinti, sukaupti bent saują dulkių, nuolaužų, mįglos ar pelenų: turėti pigumas, nuoliekos paklusti vaizduotės įjoriams, pavirsti į dingusius ar pasmerktus išnykti.

Gal todėl nemoku akis prikausyti prie lango, rankas — prie stalo, prie gyvenimo, supilto paskubom į ląsteles.

Aš noriu priklausyti visiems, turėti visus, nes vis aštriau jaučiu: tik visuose galiu po trupinį surinkti viltį — laukų ir skardžių molinų kaktų, tavam daine — jame paklysti lengva.

Kažkas išliko kraujyje iš vaiko baimės

Nemoku susikaupti prie savo lango

Aš noriu priklausyti visiems

Tik visuose galiu po trupinį surinkti viltį

Robertas Keturakis

Žmonės, saugokite taiką!

LIETUVA KOVOJE UŽ NUSIGINKLAVIMĄ IR PASAULĮ BE KARŲ!

Žmonija gyvena neramu metu. Karingai nusiteikę militaristiniai sluoksniai, vadovaujami Amerikos imperikalizmo, neregėtai skatina ginklavimosi varžybas. JAV ir kitų NATO šalių arsenaluose sparčiai kaupiamas masinio naikinimo ginklas. JAV vyriausybė neseniai priėmė dar vieną baisų nutarimą — pradėti ypatingai barbariškos neutroninės bombos gamybą. Tai didžiulė grėsmė žmonijai.

Visi kam brangi taika, visos pasaulio tautos siekia sužlugdyti nusikalstamus JAV imperialistų planus.

"Šiandien padėtis pasaulyje reikalauja naujų, papildomų pastangų, kad būtų pašalinta karo grėsmė ir kad stiprėtų tarptautinis saugumas... Apginti taiką — mūsų partija, mūsų liaudis, taip pat ir visos planetos tautos dabar neturi svarbesnio tarptautinio uždavinio".

Sie TSKP CK Generalinio sekretoriaus, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko draugo L. Brežnevo žodžiai, nuskambėję iš Tarybų Sąjungos Komunistų partijos XXVI suvažiavimo tribūnos, tarybinių žmonių ir visos pažangiosios žmonijos širdyse įžiebė tvirtą viltį, kad bus užkirstas kelias branduoliniam karui.

Po TSKP XXVI suvažiavimo Tarybų šalis žengė naują svarbų žingsnį, kad užkirstų kelią atominiam militarizmui, pakeltų į ryžtingą kovą prieš karinį pavojų visos planetos jėgas, kurioms brangus gyvenimas, pasaulio civilizacijos likimas. Turu galvoje Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos Kreipimąsi į pasaulio parlamentus ir tautas, priimtą birželio mėnesį TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesijoje. Šis Kreipimasis nuskambėjo visame pasaulyje, visur sukėlė karštą pritarimą, nes, kaip jame paskakta, "taika — bendras žmonijos turtas, o mūsų laikais — ir pirmutinė jos gyvavimo sąlyga. Tik bendromis pastangomis ji gali ir turi būti išsaugota ir patikimai garantuota".

Kreipimasis pabrėžia, jog dabar nėra kito pratingo kelio ginčytinoms problemoms spręsti, kokios aštrios ir sudėtingos jos bebūtų, išskyrus derybas, kad mūsų atominame amžiuje derybos vienodai reikalingos visiems, kaip visiems reikalinga taika, saugumas, tikėjimas rytdiena.

Simtai milijonų visų žemynų taikos šalininkų atkakliai ragina imperialistinius sluoksnius teigiamai atsakyti į pasiūlymą išsaugoti gyvybę mūsų daug iškęstosiose planetoje.

Tarybų Lietuvos taikos šalininkai, — o tai visi sąmoningi respublikos gyventojai, — karštai pritaria mūsų Komunistų partijos ir Tarybinės vyriausybės taikioms iniciatyvoms, besąlygiškai jas remia.

Lietuvos liaudis gerai atmena karą. Antrojo pasaulinio karo metais respublika neteko kas ketvirto žmogaus, siaubingai buvo sugriauti mūsų miestai, nunykota pramonė, žemės ūkis. Argi tiek iškentę galime nebranginti taikos, lenininės tarybinių tautų draugystės? Kaip tik todėl savo svarbiausia pareiga laikome auklėti respublikos jaunimą ir darbo žmones tarybinio patriotizmo ir proletarinio internacionalizmo dvasia.

Lietuvos taikos gynimo ko-

mitetas daro viską, ką pajėgia, kad kiekvieną žmogų pasiektų taikos idėjos, paskelbtos TSKP XXVI suvažiavime ir TSRS Aukščiausiosios Tarybos Kreipimesi. Komiteto pirmininkas, Lietuvos TSR Liaudies rašytojas J. Baltušis, pavaduotojai P. Dobrovolskis, G. Žaliukas, prezidiumo nariai V. Uogintas, A. Spudulis, V. Reimeris, daugelis komiteto narių respublikos miestuose ir rajonuose kalbėjosi su darbo žmonėmis ir jaunimu apie Taikos programą, taikias TSKP XXVI suvažiavimo iniciatyvas.

Visuose respublikos miestuose ir rajonų centruose veikia paramos taikos fondai komisijos. Įmonėse, kolūkiuose ir tarybinuose ūkiuose sukurtos ir patvirtintos įgaliotosios paramos komisijos. Lietuvių ir rusų kalbomis išleistas plakatas, pasakojantis apie tarybinio taikos fondo tikslus ir uždavinius.

Tarybinio meno darbuotojai visada gyvena, gyvena ir gyvena savo liaudies interesais, skleidė, skleidžia ir skleis masėse humanistines taikos ir draugystės idėjas. Mūsų šalyje ir už jos ribų plačiai žinoma oratorija "Nesileiskite mėlynos gaublio", kurią sukūrė Tarybų Sąjungos liaudies artistas, kompozitorius E. Balsys poetės V. Palčinskaitės žodžiais. Kovai už taiką pašvęsta daugelis vaizduojamojo meno kūrinių, tarp jų yra ir Lietuvos TSR liaudies dailininko, Lietuvos taikos gynimo komiteto prezidiumo nario G. Jokūbonio skulptūra "Pirčių motina", už kurią autoriui paskirta Leninio premija. Į tarybinio meno lobyną įėjo dailininko S. Krasausko graviūros "Amžinai gyvi", įvertintos TSRS Valstybine premija. "Vagos" leidykla išleido eilėraščių knygą "Taikos balandžiai", kurioje surinkti geriausi lietuvių tarybinių poetų eilėraščiai apie taiką ir kovą už taiką, apie žmones, kritusius mūsų laukuose karo metais, taip pat apie tuos, kurie šiandien saugo mūsų taikų gyvenimą, apie taikaus kuriamojo darbo grožį, apie kiekvieno žmogaus ir visų tautų atsakomybę už planetos ateitį. Įžanginis šios knygos žodis — pasaulinio judėjimo už taiką apžvalga — vienas paskutiniųjų darbų įžymaus visuomenės veikėjo ir kovotojo už taiką, Lietuvos taikos gynimo komiteto buvusio pirmininko J. Paleckio. Visą honorarą už šią knygą autoriai perdavė tarybiniam taikos fondui.

Daugelis teatrinių meno atstovų, tarp jų Lietuvos TSR Akademinių operos ir baleto teatro solistės — respublikos liaudies artistė G. Apanavičiūtė, nusipelnusios artistės I. Zukaitė, I. Jasutaitė ne kartą dalyvavo taikos šalininkų susitikimuose tiek mūsų šalyje, tiek užsienyje. Lietuvos literatūros ir meno darbuotojų balsas išejo į galingą taikos simfoniją, kuri skamba visų planetos tautų kalbomis ir skambės vis stipriau ir stipriau, kol mūsų žydinčioje žemėje neįsiviešpataus teisinga ir tvirta taika.

Mano nuomone, labai didelį vaidmenį auklėjant darbo žmones, o pirmiausia jaunimą, antimilitarizmo dvasia vaidina drauge su Lietuvos komjaunimo Centro Komitetu sukurta jaunųjų poetų ir meno meistrų brigada, kuri dažnai susitinka su respublikos studentais ir moksleiviais, rengia teminius koncertus apie kovą už taiką, turinčius didžiulį pasisekimą.

"Reikia dabar, šiandien padaryti visa, kad būtų užkirs-

tas kelias begalinio ginklavimosi ir karinių avantiūrų mėgėjams. Reikia padaryti visa, kad būtų užtikrinta žmonių teisė gyventi. Ir čia negali būti nė vieno abejingų: tai liečia visus ir kiekvieną", — kalbėjo TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesijoje taikos vėliavnešys, TSKP CK Generalinis sekretorius, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas draugas L. Brežnevas.

Sie žodžiai — kilniausias ir atsakingiausias išpareigojimas tarybiniam žmogui — jauniems ir seniems, darbininkams ir kolūkiečiams, mokslininkams ir menininkams.

Žmonės, saugokite taiką!

E. Saulevičiūtė Lietuvos TSR Liaudies artistė, Respublikinės premijos laureatė, Lietuvos TSR Akademinių operos ir baleto teatro solistė, Lietuvos taikos gynimo komiteto prezidiumo narė Iš "Kommunistas" 9-81

Vilnietis Europos čempionas!

A. Kairelio nuotraukoje — Europos čempionas R. Zulpas.

Europos vandens sporto šakų čempionate Splito (Jugoslavija) po vandensvydininkų ir šuolininkų varžybas pradėjo plaukikai.

Lietuvos sporto mėgėjai nekantriai laukė Maskvos olimpinio čempiono vilniečio Roberto Zulpos pasirodymo. TSRS nusipelnęs sporto meistras neapylė: savo mėgiamą 200 m. distanciją krūtine jis baigė pirmas — 2 min. 16,15 sek. Beveik dvi sekundes nugalėtoji pralaimėjo antru finišavęs rygtis A. Miskarovas — 2 min. 18,08 sek.

Finalinį 100 m plaukimą laisvu stiliumi kiek nelauktai laimėjo švedas P. Juchansonas — 50,55 sek. Jis pralenkė olimpinį čempioną J. Voitę (VDR) — 50,81 sek. ir tarybinį plaukiką S. Krasiką — 50,91 sek.

Suoliui nuo 3 m trampino laimėjo minkštieji A. Portnovas. Sidabro medalį iškovojo jo komandos draugas S. Kuzminas. Suoliuose nuo bokšto antrą vietą užėmė TSRS atstovė T. Beliakova.

TSRS vandensvydininkų rinktinė su susitikimus laimėjo ir vienerias rungtynes baigė lygiomis.

KUR SLEPIASI FAŠISTINIAI BUDELIAI

Gilų Tarybų Lietuvos gyventojų pasipiktinimą Jungtinių Amerikos Valstijų valdžios nuolaidžiuoju kariams nusikaltėliams sukėlė Associated Press agentūros pranešimas, kad Cliftono mieste (New Jersey valstija) ramiausiai gyvena ir jau trisdešimt metų JAV pilietybę naudojasi Juozas Kungis. Pasak pranešimo, valstijos federalinė valdžia, atseit, susidomėjo, ar teisėtai jis yra gavęs šią pilietybę, ar nėra nuslėpęs savo ryšių Lietuvoje su vokiečių fašistais antrojo pasaulinio karo metu.

Ką išsiaiškins ir nuspręs amerikiečių valdžios atstovai — jų sąžinės reikalas, o Lietuvoje apie Kungį yra viena nuomonė: tai fašistinis budelis, karo metu praliejęs niekuo nekaltų žmonių kraują. Jo vardą pagyvenę žmonės su siaubu prisimena Kėdainiuose. Būtent čia Kungis, buržuazinis Lietuvos karininkas, hitlerinės okupacijos metu padarė daugiausia nusikaltimų.

Isiteikdamas nacistams, jis jau 1941 metų liepos mėnesį Kėdainiuose iš panašių į save okupantų pakalikų sudarė baudėjų būrį. Ką ir už ką jie baudė? Daugiau kaip du tūkstančiai šio būrio suaudytų niekuo nekaltų gyventojų, daugiausia žydų, — tai tik vienos dienos, 1941 metų rugpjūčio 28-osios aukos. Dar anksčiau, liepos 23 dieną, kaip tvirtina mačiusieji tai kėdainiečiai, šie budeliai priemiestyje nužudė daugiau kaip šimtą įvairių tautybių civilių žmonių.

"Kungis ne tik įsakinėjo, bet ir buvo žudynių įkvėpėjas. Jis pirmutinis pradėdavo šaudyti iš pistoleto vaikus, senius, moteris". Tai žodžiai ne pašalinio stebėtojo, o baudėjų būryje tarnavusio Vlado Gilio. Jis, kaip ir kitas Kungio bendrininkas nusikaltimuose prieš žmoniją Juozas Kriūnas, atliko tarybinio teismo skirtą bausmę ir dabar gyvena Kėdainiuose.

Gyvas baudėjų būrio nusikaltimų liudininkas — kėdainietis Jonas Dailidė. Jis ypač pasipiktinęs žinia, kad fašistinis budelis Kungis Amerikoje rado prieglobstį, naudojosi JAV piliečio teisėmis. Būtent Kungis privertė Dailidę kasti duobes, o paskui jose užkasti aukas.

Respublikos visuomenė giliai pasipiktinusi, kad Jungtinės Valstijos, kurios kartu su kitomis antihitlerinės koalicijos šalimis tuojau pat po karo išpareigojo aiškinti fašistinius nusikaltėlius ir traukti juos teisman, jau atsisakė savo pasižadėjimo.

Jungtinės Amerikos Valstijos tapo priglobščiu daugeliui nacistų ir jų pakalikų. Jose slepiasi ne tik kariniai nusikaltėliai Kungis, bet ir nemaža jo būrio budelių. Stai jų sąrašas: Juozas Arštakis, Vilijus Gaudzevičius, Marty-

nas Laurinavičius, Bronius Morkūnas, Martynas Nagis, Bronius Sereika, Edvardas Snieska, Jonas Čereška, Ignas Daukas. Tai tik tie žmogžudžiai, kurie yra kilę iš Kėdainių rajono, ir apie kurių buvimą JAV tikrai žinoma jų tėvynainiams.

Juozas Budrys

NAUJOS KNYGOS

ISLEIDO "VAGA"

Sia vasara stambų romaną skaitytojams padovanojo Alfonsas Bieliauskas. Naujoji jo knyga "Ramūs laikai" pasakoja apie miesto žmones. Veikėjai priklauso darbininkų ir inteligentijos sluoksniams. Romane nemažai vietos skiriama jaunimo problemoms.

Pasirodė paskutinis — penktasis Juozo Grušo Raštų tomas. Jame spausdinami kritikos straipsniai, recenzijos, autobiografijos, pasisakymai, tarybiniais metais sukurios novelės.

Prieš porą metų skaitytojų bei kritikų palankiai sutiktas Birutės Baltrušaitytės eilėraščių rinkinys "Žolynų prieglaudoj". Ši kartą autorė nuddžugino novelių rinkinį "Po pietvakarių dangum". Veiksmo vieta — Lietuvos pietvakariai. Apsakymuose iškyla Rytų Prūsijos kultūros veikėjų portretai, dabartinių šio kampelio žmonių charakteriai, įdomus peizažas.

Ketvirtosios savo prozos knygoje, kurią sudaro dvi apsakos ir keli apsakymai, Vytautas Girdzijauskas gvildena inteligentų ir darbininkų atsakomybės, sąžiningo darbo problemas. Rinkinys vadinasi "Vienas prieš vieną".

Dramų mėgėjams išleista Jokūbo Jasadės pjesių rinktinė "Užupio drama" ir versinė rusų literatūros klasiko Aleksandro Ostrovskio rinktinė "Pjesės".

Neėilina knyga tenka laikyti Antano Baranausko "Anykščių šilėi" anglų kalba. Poemą vertė Piteris Tempestas, iliustravo Jonas Kuzminskis, įvadinį straipsnį "Poezijos perlas" parašė Lionginas Pažūsis. Knygoje spausdinamas ir lietuviškas tekstas.

Poezijos gerbėjai galės susipažinti su šiu metų LTSR valstybinės premijos laureato Albino Bernoto eilėraščių rinktine "Vėžės".

Į kritikos ir literatūros mokslo aruodas savo dalį supylė Jonas Lankutis ir Rytis Trimonis. Pirmojo monografija "Etiudai apie Juozą Grušą", kaip matyti iš pavadinimo, skirta LTSR liaudies rašytojo kūrybai. R. Trimonis knygoje "Žmogus ir epika poezijoje" nagrinėja tarybinės lietuvių poezijos ir tikrovės santykį, jos visuomeniškumą.

Rimantė Umbrasaitė

Žmonijos istorija niekad nepamirš šio susitikimo. Jis įvyko 1943 m. Irano sostinėje Teherane. Iš kairės į dešinę: Tarybų Sąjungos premjeras Joseph Stalin, Jungtinių Valstijų prezidentas Franklin D. Roosevelt ir Anglijos premjeras Winston Churchill.

PARODŲ SALĖSE

VISADA GYVA ISTORIJA

Vilniaus "Tiesa"

Mūsų gyvenimo dešimtmečių. Taip pavadinta Lietuvos TSR nusipelnusio žurnalisto, žinomo respublikos fotomeistro, Didžiojo Tėvyne karo veterano Chanono Levino nuotraukų paroda šioms dienoms kviečia lan-

kytojus į Kauno fotografiją. Čia juos pasitinka apie pusantro šimto sustabdytų akimirkų. Tai nuotraukos, kurių dalyviai ar liudytojai yra daugelis mūsų amžininkų, tai autentiški fotokadrai, kuriuose užfiksuota prasminga

visada gyvos mūsų istorijos dalelytė.

Nuotraukos prabyla apie rusčias Didžiojo Tėvyne karo dienas, apie sunkų ir ilgą kovų bei pergalių kelią, kurį nuejo tarybiniai kariai, o kartu su jais ir 16-oji Lietu-

viškoji šaulių divizija. Nuotraukos pasakoja apie hitlerinų okupantų numiokotas Lietuvos miestų ir gyvenviečių alstatymą, apie brolišką kitų respublikų pagalbą jai. Nuotraukos primena ir aistringus pokario metus bei pri-

stengiasi suskaldyti neprijungimo judėjimą. Iš šio judėjimo gretų atplėštas Egiptas, Pakistanas, Somalis, kelios kitos valstybės, kurios iš esmės nuėjo tarnauti savo tautų interesų priešams. Pavyzdžiui, suteikdama Pakistanui 3 milijardų dolerių paramą, Amerika neskyrė jū nei šios šalies pramonei, nei žemės ūkiui vystyti, o grynai kariniams tikslams. Pakistanas tapo Vakarų imperialistų ir Pekino hegemonistų interesų forpostu prieš Afganistaną, kitas Azijos šalis.

Tačiau nei JAV, nei Kinijos vadovų politinis kursas nėra pajėgus sutrukdyti neprijungusių šalių judėjimo, kurio pagrindas yra kova prieš imperializmo diktatą ir nacionalinę priespaudą. Šioje kovoje neprijungimo judėjimas vaidina vis svaresnį vaidmenį. Jis įneša didelių indėlių į tarptautinio klimato gerinimą, į valstybių bendradarbiavimo plėtojimą lygiai teisiškumo pagrindu.

Vakarų imperialistai ir Pekino hegemonistai visaip

Prieš kiek laiko šią Ch. Levino nuotraukų ekspoziciją turejo progos pamatyti vilniečiai. Dabartinė paroda mieste prie Nemuno ir Neris yra papildyta naujomis fotografijomis.

Leonas BRAZILIUS

Nuotraukose: Tarybų Lietuvos rasytojai V. Mozūronas, J. Marcinkevičius, P. Cvirka, E. Mielaitis, J. Paleckis, J. Simkus, L. Gira, K. Korsakas, J. Banaitis, A. Venclova, V. Drazdauskas ir A. Gričius Maskvoje 1943 m. 16-osios Lietuvosiosios divizijos gydytojas, dabartinis Kauno medicinos instituto rektorius, profesorius Z. Januškevičius dainuoja kariaus fronte.

Kokie žvėrys ir paukščiai bus globojami Lietuvoje

Masinių tiriauj Vilniaus "Vaizdo" spaustuveje pradėta spausdinti "LTSR raudonoji knyga". Tai bus tikslios kopijos dviejų originalų, kurių saugomi LTSR Mokslų Akademijoje ir LTSR valstybiniame gamtos apsaugos komitete.

LTSR gamtos apsaugos komiteto kraštovaizdžio ir augalijos apsaugos skyriaus viršininkas Kestutis Balvičius papasakojo, kad "LTSR raudonoji knyga" sudaryta 1976 metais, praėjus dviem metams po to, kai buvo įsteigta "TSRS raudonoji knyga". Į knygos sąrašus įtrauktos 72 gyvūnų ir augalų rūšys, kurioms, nesimant būtinų apsaugos priemonių, gresia išnykimas. Žmogaus ūkinė veikla daro didelę įtaką gamtai, pertvarkant dirbamas žemes, melioruojant pelkes, kertant miškus, būtiną užtikrinti retoms gyvūnų ir augalų rūšims tinkamas gyvenimo sąlygas. Pasiūlymų rašyti ar išbraukti iš "Raudonosios knygos" viena ar kita gyvūnų ar augalų rūšių gali pateikti LTSR Mokslų Akademijai ir LTSR valstybiniame gamtos apsaugos komitetei mokslo ir visuomeninės organizacijos, pavieniai asmenys. Tačiau vien tik irrašymas į "Raudonąją kny-

ga" dar neapsaugo rūšies, todėl, vadovaujantis knyga, retos gyvūnų ir augalų rūšys bus saugomos rezervatuose, draustinuose ir nacionaliniuose parkuose, pagal galimybes jie bus steigiami ten, kur yra įrašyti į "Raudonąją knyga" gyvūnų ir augalų rūšių radimvietės.

Į "LTSR raudonąją knyga" įtrauktos tos rūšys, kurios nykta visame pasaulyje. Tai — miškų pasididžiavimas stumbras. Įtrauktos ir tos, kurių gerokai sumažėjo Tarybų Sąjungoje; plėšrūnai paukščiai — erelis žuvininkas, didysis ir mažasis ereliai rėksniai, didysis apuokas, pelėsakalis, pelkių paukščiai — gervė, juodasis gandrų, praskrendantys paukščiai — mažoji gulbė, žasys berniklės, iš roplių — tik Cepkelių rezervate sutinkamas lygusis žaltys, balinis vėžlys, žuvis — lašiša ir šlakis, iš augalų — pajūrinė zunda, tyrulinė erika, plačialape rusvuolė.

Sudarinėjant knygą, talkininkavo LTSR Mokslų Akademijos Zoologijos ir parazitologijos bei Botanikos institutų, Vilniaus universiteto gamtos fakulteto ir Vilniaus pedagoginio instituto gamtininkai.

Raimondas Paulinskas

Didžiausio Lietuvoje Kaišiadorių paukštyno kolektyvas šiemet planuoja gauti 7 milijonus rublių pelno.

Svarūs gamybiniai pasiekimai leidžia įmonei skirti lėšų socialiniams poreikiams tenkinti. Vien per pastaruosius dvejus metus 240 šeimų atšventė įkurtuves patogiose butuose, išaugo maisto parduotuvė, 280 vietų vaikų darželis.

Nuotraukoje: Gyvenamasis kvartalas, pastatytas paukštyno lėšomis. A. Sabaliausko nuotr.

TARPTAUTINĖS TEMOS

VIENTIJA KILNI KOVA

Tarybų Sąjungos komunistų partijos XXVI suvažiavime aukštai buvo įvertintas neprijungusių šalių judėjimas. TSKP ir Tarybų šalies vadovas Leonidas Brežnev suvažiavime pabrėžė, jog "Svarbus tarptautinių santykių veiksnys buvo ir yra neprijungimo judėjimas, kuris kaip tik šiais metais pažymi savo gyvavimo dvidešimtmetį. Jo jėga — tai, kad jis yra nukreiptas prieš imperializmą ir kolonializmą, prieš karą ir agresiją. Mes įsitikinę, kad pagrindas neprijungimo judėjimo vaidmeniui pasaulio politikoje toliau didinti — o tai mes sveikiname — yra jo ištikimybė šioms pagrindiniams principams".

1961 metų rugsėjo mėnesį 25 valstybių vadovai Jugoslavijos sostinėje Belgrade oficialiai paskelbė organizuotą neprijungusių šalių judėjimą. Vienas šio judėjimo kūrėjų, buvęs Indijos premjeras Jawaharlal Nehru, formuodamas judėjimo užsienio veiklos programą, pabrėžė: "Ten, kur gresia pavojus laisvei ir teisingumui, arba ten, kur įvykdyta agresija, mes negalime ir nebūsime neutralūs".

Dvidešimties metų kovos kelias šį raginimą patvirtino. Neprijungimo judėjimas remia visiška Pietų Afrikos tautų išsivadavimą iš rasistinio Pietų Afrikos Respublikos ir jos rėmėjų Vakarų šalių jungo. Neprijungusių šalių savo kongresuose ryžtingai reikalauja pasiekti tikrą taiką Artimuosiuose Rytuose, atsižvelgiant į arabų tautų, jų tarpe ir palestiniečių, teisėtus reikalavimus. Neprijungimo judėjimas nuosekliai kovoja už tai, kad tarptautiniai ekonominiai santykiai būtų pertvarkyti teisingumo ir lygiateisiškumo pagrindu. Svarbiausia, kad šie ir kiti neprijungimo judėjimo tikslai, ypač kova už taiką, tarptautinio įtempimo mažinimą ir nusiginklavimą, vienija skirtingos politinės orientacijos, nevienodo socialinio-ekonominio ir kultūrinio išsivystymo tautos. Šiandien pusantro milijardo žmonių gyvena valstybėse, kurios savo užsienio politiką grindžia neprijungimo principu.

Suprantama, kad neprijungusios šalys pavieniui negalėtų pasiekti net menkiausių pergalės prieš Vakarų imperializmą ir Pekino hegemonizmą, jeigu jos nesuteltų savo pastangų, jei jos savo kovoje nebendradar-

biautų su socialistinių šalių sandrauga. Šis bendradarbiavimas nėra formalus. Jis yra pagrįstas neprijungusių šalių ir socialistinių valstybių interesų tarptautiniuose santykiuose bendrumu, dažnu jų sutapimu. Tai apima tokius klausimus, kaip taikos stiprinimas, taikaus sambūvio principų įgyvendinimas, tarptautinio įtempimo mažinimas visuose pasaulio rajonuose, tarpusaviai naudojimo valstybių bendradarbiavimo plėtojimas. Suprantama, kad toks tikslų bendrumas suteikia neprijungimo judėjimui jėgų ir skatina jį glaudžiai bendradarbiauti su socialistinėmis valstybėmis kovoje prieš Vakarų imperialistus, Pekino hegemonistus, neokolonializmą ir rasizmą.

Vakarų imperialistai ir Pekino hegemonistai visaip

Apolinaras Sinkevičius

Juodkrantėje, prie Kuršių marių, keturiasdešimt respublikos liaudies meistrų šią vasarą baigė kurti unikalią Raganų kalno ekspoziciją. Lietuvių liaudies legendų motyvais medyje atgimė "Neringa" ir "Naglis", "Eglė žalčių karalienė", "Dvylika brolių juodvarniais ląksčiusių" ir daug kitų siužetų. Juodkrantės Raganų kalnas — raganų valdos, kur galima pamatyti liaudies meno meistrų, kuriems vadovavo skulptorius Steponas Šarapovas ir architektas Algis Nasvytis, 66 sukurtus darbus. Ekspozicijoje — vilniečių Ipolito Užkurnio, kringišio Aniceto Puškoriaus, neringišio Edmundo Jonušo, kaunišio Prano Paleckio, palangiškio Alberto Žulkaus, biržiečių tėvo ir sūnaus Butkevičių kūriniai.

Nuotraukoje: Lankytojai susipažįsta su Raganų kalno ekspozicija. B. Aleknavičiaus nuotr.

Tarybų Lietuvos naujienos

[MIESTŲ IR RAJONŲ LAIKRASČIUS PASKLADŽIUS]

Stiebiasi kaminai

Mažeikių naftos perdirbimo gamykloje į viršų kyla antrasis 180 metrų aukščio kaminas. Jį, kaip ir pirmąjį, stato patyrę aukštuminių darbų meistrai. O šalia esančiai termofikacinei elektrinei jie išbetonavo dar aukštesnį — 250 metrų.

TSKP XXVI suvažiavimo nutarimuose numatyta per artimiausius penkerius metus naftos perdirbimą Lietuvoje padidinti keturis kartus. Dabar veikiančiame komplekse yra keturi, o naujajame bus penki sudėtingi įrenginiai, kurių kiekvienas prilygsta didelei įmonei. Statybos pabaigtuvų terminas, primena "Pergalės vėliava", — 1983 metai.

Salyje ir užsienyje

Siaulių Tarybų Lietuvos — 40-mečio gamyklą žino ne tik tūkstančiai televizijos žiūrovų, pamėgę gražius ir patikimus "Tauro" aparatus, bet ir daugelis tų, kurie ruošia žyd-rojo ekrano laidas. Siauliečių padaryta transiavimo technika naudojama daugiau kaip 60 Tarybų šalies miestų.

Siauliečiai pabuvoja ir užsienyje. Vokietijos Demokratinėje Respublikoje jie darbavosi net tris kartus. berlyno telecentro vadovybė jiems įteikė sidabrinį "Laura" — apdovanojimą, kuris skiriamas už ypatingus nuopelnus plėtojant televiziją. Siauliuose pagaminta technika montuojama Čekoslovakijoje — Prahos ir Bratislavos telecentruose. Jos derintojai neseniai išvyko į Mongolijos Liaudies Respubliką.

Iš marių dugno

Iš Kauno marių dugno Kaišiadorių hidroakumulacinės elektrinės statybai bus išsenta maždaug milijonas kubinių metrų žvyro. Mariose jau dirba žemsiurbė. Žvyro gavymai iš marių dugno ant atramų statoma vamzdžiams estakada.

Kaišiadorių hidroakumulacinė, primena "Kauno tiesą", bus beveik Elektrėnų elektrinės galingumo — 1600 tūkstančių kilovatų. Jos aikštelėje jau triūsia nemažai žmonių: statybininkų, mechanizatorių, kelininkų, melioratorių.

Vaikų darželiai kaime

Vieniolika vaikų lopšelių-darželių veikia Alytaus rajono kaimuose. Turtingai jie įrengti Daugų tarybiniam ūkyje, melioratorių gyvenvietėje, Luksnėnų sodininkystės tarybiniam ūkyje, Modernias pataipas darželiui stato "Dainavos" kolūkis,

praneša "Komunistinis rytoj".

Auga ir tvirtėja

Gražios meno saviveiklos tradicijos Panevėžyje. Pirmoji masinė dainų šventė šiame mieste buvo surengta beveik prieš šešis dešimtmečius.

Siemėtinę tradicinę dainų ir šokių šventę, pažymi "Panevėžio tiesa", saviveiklininkų šeima sutiko išaugusi ir sustiprėjusi. Joje dabar yra per 9 tūkstančių įvairaus amžiaus, įvairių profesijų dainos, šokio ir muzikos entuziastų. Mieste veikia daugiau kaip 400 meno saviveiklos kolektyvų, iš jų 12-ai suteikti liaudies kolektyvų vardai. Ypač populiarus "Ek-rano" nusipelnęs laudies dainų ir šokių ansamblis.

Dainų šventėje buvo ir kaimyninių Latvijos ir Baltarusijos respublikų atstovų.

Prie Anykščių Šilelio

"Šilelio" poilsio namuose prie sraunos Sventosios, praneša Anykščių rajono "Kolektyvinis darbas", jau gegužės pabaigoje išėjosi apie pusę tūkstančio žmonių. Čia jų atvažiuoja iš įvairių respublikos ir šalies kampečių. Poilsiautojus vilioja graži gamta, turtingos ekskursijos po garsias ž. krašto literatūrinės vietas.

Vasarą į "Šilelį" ėmė plūti poilsiautojai su šeimomis. Mažiesiems jų nariams poilsio namai turi atrakcionus, organizuoja įvairius žaidimus.

Vaizdingi turistų takai

Nuo birželio pradžios vėl skamba turistų balsai Palūšės pušynuose. Ignalinos "Nauja vaga" informuoja, kad turistų laukia penki įdomūs maršrutai. Vienas jų tik šiemet įsteigtas: Ignalina-Trakai-Vilnius. Iš dvidešimties žygio dienų penkios prabėga ežeruose, Palūšės turistinė bazė dabar turi apie pusantro šimto valčių.

Siemet Palūšėje tikimasi sulaukti per 10 tūkstančių turistų.

Seserys šitmetės

Kretingos rajone, Kartenos miestelyje gyvena seserys Julijona Tamošauskienė ir Pranė Silgalytė. Pirmoji savo šimto metų jubiliejų atšventė prieš dvejus metus, o antroji švenčia šiemet.

Abi seserys, rašo "Svytury", patyrė karčią samdinių dalį. Julijona Tamošauskienė, anksti netekusi vyro, beveik aštuoniolika metų, o antroji švenčia šiemet. Abi seserys, rašo "Svytury", patyrė karčią samdinių dalį. Julijona Tamošauskienė, anksti netekusi vyro, beveik aštuoniolika metų, o antroji švenčia šiemet.

Parinko A. Petrauskas

Tolimas kelias

Mintys kaip bitės
dūzgia nukirstų obelių žieduose,
pavasario aidas
bląškosi gruodžio sniegynuose.
Viskas, kas buvo,
skęsta į ašėitį plaukiančioj upėj.
Jėgų dar užtenka
kopti į kalną aukščiausią.
Viltie! Neapleisk manęs
balto gruodžio sniegynuose.
Nerimo bangos
daužo apledėjusį krantą,
o žvaigždės nušviečia
mėlyną toli.
Sunkus šitas tolimas kelias,
bet kito — nėra.

VAJUS

GAVIMUI "LAISVĖ" NAUJŲ SKAITYTOJŲ IR
ATNAUJINIMUI UŽSIBAIGUSIŲ
PRENUMERATŲ

VAJUS PRASIDĖS RUGSEJO 1 IR TĖSIS TRIS
MENESIUS IKI ŠIŲ METŲ LAPKRIČIO 30.

Kviečiame į Talką

Kviečiame į talką visus buvusius vajininkus ir
labai laukiame naujų vajininkų. Gerai susiorgani-
zuokime šiam darbui ir veikime su pirma vajuos
diena. Ropinkimės aplankyti kuo daugiausia namų
vajuos reikalų ir kalbinti žmones užsakyti "Lais-
vę."

DOVANOS VAJININKAMS

1-ma \$50; 2-ra \$45; 3-tia \$40; 4-ta \$35; 5-ta \$30;
6-ta \$25; 7-ta \$20; 8-ta \$15; 9-ta \$12; 10-ta \$10.

KREDITAVIMO PUNKTAI

Kontestantams kreditavimo metodai tokie: už
naujus skaitytojus 1 punktas nuo 5 centų, už at-
naujintą prenumeratą 1 punktas nuo 25 centų.
Už aukas arba pelnus nuo parengimų 1 punktas
50 centų.

KREDITA UŽ AUKAS DUOSIME KONTESTAN-
TAMS (VAJININKAMS) TIK JEIGU JIE PATYS
PRISIŲS PINIGUS. PINIGAI GAUTI PER KI-
TUS NEBŪS KREDITUOJAMI VAJININKAMS.

\$20,000 FONDAS

Apart jeigų už prenumeratą ir skelbimus,
turime ieškoti kitokių šaltinių biudžeto sukėlimui,
kad "Laisvė" gyvuotų. Per šį vaju sieksime ir vėl
šiam svarbiam reikalui sukelti \$20,000 fondą. Tai
padarykime aukomis ir pelnu nuo parengimų.

Užsakykite "Laisvę"
Savo Giminėms Ar
Draugams I Lietuvą. Jie
Bus Jums Dėkingi Už Tą
Dovaną

"LAISVĖS" KAINOS AMERIKOJE IR UŽSIENIUOSE:

Amerikoje \$12.00 metams, \$6.50 pusei metų.
Kanadoje \$15.00 metams, \$8.00 pusei metų.
Lietuvoje \$15.00 metams, \$8.00 pusei metų
Kitur užsieniuose \$15.00 metams, \$8.00
pusei metų.

Visais vajuos reikalais rašykite:

Laisvė

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417

BINGHAMTON, N. Y.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

MANO MYLIMOS ŽMONOS

Katie Vaicekauskienės

kuri mirė prieš devynerius metus.

☆☆☆

MANO DUKRELĖS

Viktorijos

mirusios 1979 m. spalio 7 d.

Skiriu mieliai dukrelei Viktorijai:

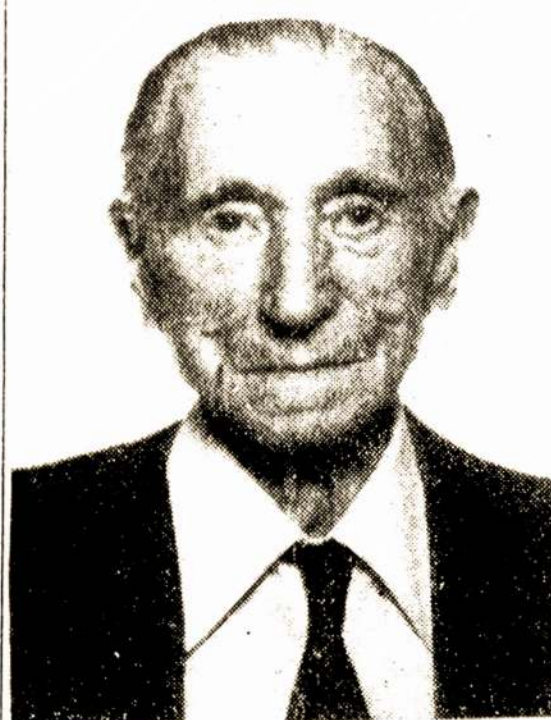
Jau du metai kaip aš liūdžiu
Kožną dieną be tavęs
Kol gyveniu, vis liūdėsiu
Neužmiršiu aš tavęs.

Dar peranksti mane palikai
Liūdnas dienas leisti.
Dar turėjai pagyventi
Senatvės sulaukti.

JONAS VAICEKAUSKAS
VYRAS ir TĖVAS

"LAISVĖ"

Gilios pagarbos ir draugystės šventė

Vladas Misiūnas

Gražia sekmdienio popie-
tę į "Laisvės" svetainę rinko-
si gausūs svečiai. Pirmiausia
visų dėmesį traukė garbės
stalas. Už jo pačioje garbin-
giausioje vietoje sėdėjo Vla-
das Misiūnas, apsuptas savo
sesers, sūnaus, marčios, anū-
kų ir proanūkių. Taip gražiai
atrodė šitas iškilmingas bū-
relis, kad akys savaime kry-
po į tą pusę. Juk visi šian-
dien ir atėjo čia pasveikinti
ši garbingo amžiaus sulauku-
si, bet visada elegantiškai
atrodanti žmogų, gražios šei-
mynos pradininką, nuosirdų
"Laisvės" bičiulį. Žiūrime i
prabėgusių metų naštos šiek-
tik paženkintą Vladą Misiū-
nų laikyseną, i geras akis ir
gėrimis jo išverme, skaid-
ria nuotaika, mokėjimu ben-
drauti su žmonėmis, atidžiai
klaუსytis kitų ir džiaugtis
gyvenimu. Laimingas žmo-
gus, kuris gali va šitaip
sėdėti, jausti artimųjų, vaikų
ir vaikiškių pagarbą ir meilę,
matyti prieš save tiek daug
draugų ir pažįstamų. Jie,
nebodami nei ilgesnės kelio-
nės, nei mažesnių ar dides-
nių negalavimų, atsilankė i
"Laisvės" svetainę pabūti
drauge Vladą Misiūnų 90-ojo
gimtadienio progą.

Devyniasdešimt metų! Juk
jie net netelpa i pastarąjį
šimtmetį!.. Vladą vaikystė
dar mynė praėjusio devy-
nioliktojo amžiaus takus.
Kiek nuo to laiko vandens
nutėkėjo, kiek pergventas,
patirta šalto ir karšto, kokie
pasikeitimai įvyko visame
pasaulyje! Ir nuo viso to
žmogaus širdis nesudiržo.
Nors jėgos jau ir nebe tos,
bet Vladą visada traukia
pabūti su draugais, kaimy-
nais, išgirsti pasaulio naujien-
as, prisiminti tolimus lai-
kus. Beveik nei vienas "Lais-
vės" parengimas, nei vienas
mūsų suėjimas, pobūvis
neapsieina be Vladą Misiūnų

dalyvavimo ir materialinės
paramos.

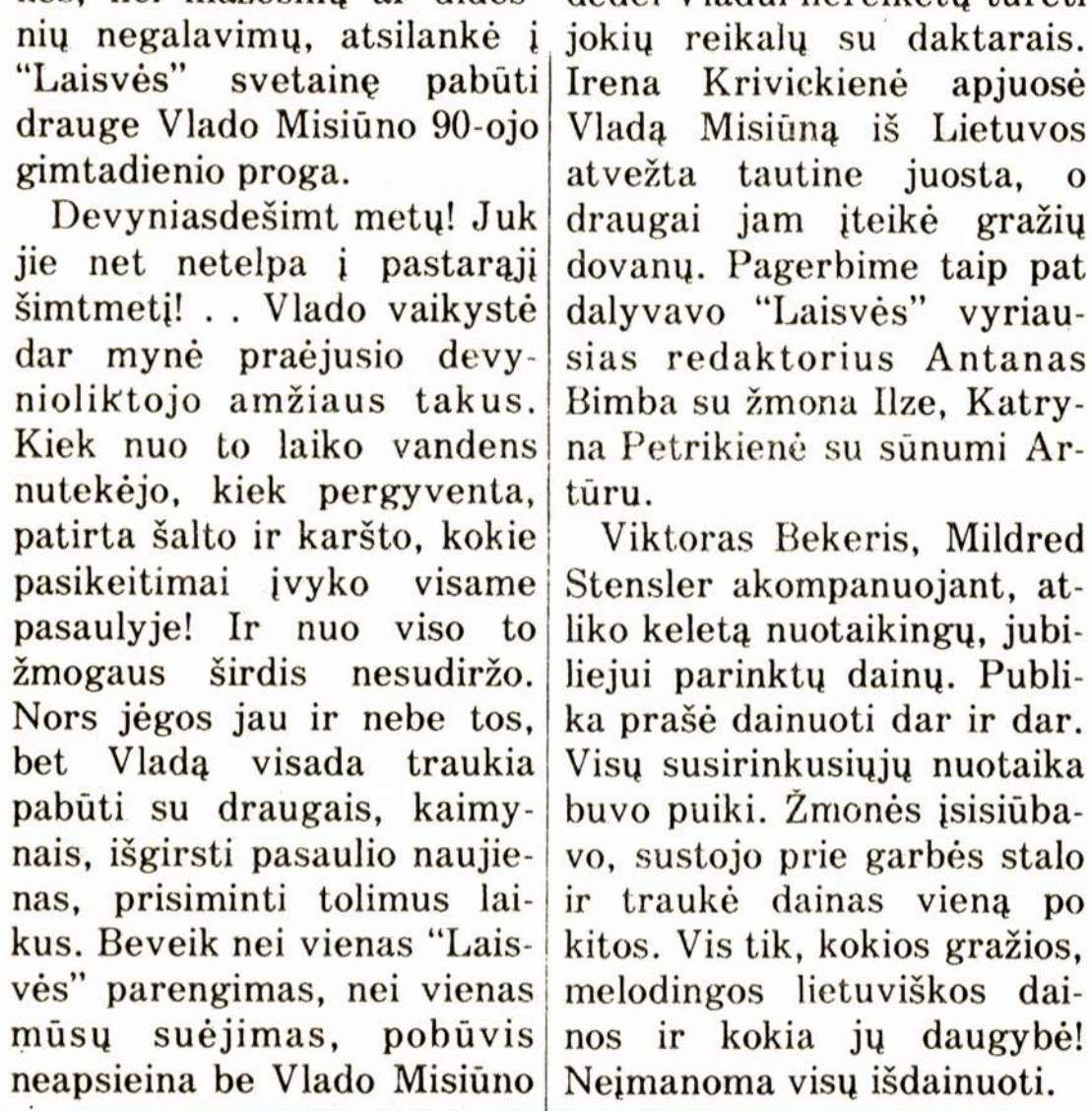
Vlado Misiūnų jubiliejinės
iškilmes pradėjo Povilas
Venta, kuris trumpai papa-
sakojo apie jubilato nueitą
kelia ir pakvietė visus sugie-
doti "Ilgiausių metų". Nuvil-
nijo, nubangavo tradicinė pa-
sveikinimo melodija. Pirmąjį
tosą pakėlėme už jubilato
sveikatą. Po to pobūvio šei-
mininkės Nellie Ventienė ir
Onutė Babarskienė pakvietė
visus pasivaikinti skaniai pa-
ruoštais pietumis.

Netrukus žodis suteikia-
mas artimiausiai Vladą Misiū-
nų kaimynei Onutei Ba-
barskieni, kuri labai šiltai,
nuosirdžiai papasakojo apie
jubilatą, apie jų seniai užsi-
mezgusią mielą bičiulystę.
Vladas — dažnas svečias
Onutės namuose. Draugiškas
bendravimas, pagalba ir su-
pratimas praturtina juos
abu, padeda įdomiau, turing-
niau praleisti poilsio va-
landėles.

Pasikakymai sekė vienas
kitą. Daug gražių žodžių,
kuo šilčiausių palinkėjimų ju-
biliatui išsakė iš Floridos
atvykusi Vladą sesuo Verutė
Bunkienė, iš ten pat su
žmona Vera atkeliavęs Pra-
nas Budronis, sūnus Albinas,
anūkas Antanas, nuosirdį
Vladą bičiulė Onutė Juozė-
nienė, LSD sekretorė Emili-
ja Yuskovica prie Jungtinių
Tautų akredituotas Lietuvos
žurnalistas Sigitas Krivickas,
Vladą Misiūnų taip pat
sveikino atvykęs chirurgas,
medicinos mokslų kandidatas
Povilas Pauliukas. Jaunas
daktaras palinkėjo jubilatui
dar daug ilgų gyvenimo me-
tų, geros nuotaikos ir pajuo-
kavo, kad būtų geriausia, jei
dėdei Vladui nereikėtų turėti
jokių reikalų su daktarais.
Irena Krivickienė apjuosė
Vladą Misiūnų iš Lietuvos
atvežta tautine juosta, o
draugai jam įteikė gražių
dovanų. Pagerbime taip pat
dalyvavo "Laisvės" vyriaus-
ias redaktorius Antanas
Bimba su žmona Ilze, Katry-
na Petrikienė su sūnumi Ar-
tūru.

Viktoras Bekeris, Mildred
Stensler akompanuojant, at-
liko keletą nuotaikingų, jubi-
liejui parinktų dainų. Publi-
ka prašė dainuoti dar ir dar.
Visų susirinkusiųjų nuotaika
buvo puiki. Žmonės įsisiūba-
vo, sustojo prie garbės stalo
ir traukė dainas vieną po
kitos. Vis tik, kokios gražios,
melodingos lietuviškos dai-
nos ir kokia jų daugybė!

Nejmanoma visų išdainuoti.

Vladui Misiūnui ilgiausių metų linki sesuo Verutė Bunkienė
ir sūnus Albinas.

Jubilatą sveikina Onutė Juozėnienė. Šalia jos sėdi Ieva
Mizarienė ir vilnietis gydytojas Povilas Pauliukas.

Baigiant, norėtusi dar kar-
tą pasveikinti garbingą ju-
biliatą, palinkėti jam geros
sveikatos ir neblėstančios
energijos, dar daug metų
džiuginti draugus bei pažis-
tamus savo gražiu, brandžiu
rudeni, kaip tie derlingi jo
gimtosios Suvalkijos arimai,
kaip tie auksu pasipuošę
gimtųjų laukų beržai.

Reporterė

Detroit, Michigan

LDS 21 kuopos susirinki-
mas įvyks spalio 11, 11 va-
landą ryto, Detroito Lietuvių
Klube, 4114 W. Vernor
Highway. Prašome visus na-
rius dalyvauti. Naujas sezo-
nas prasideda ir turime daug
svarbių reikalų apkabėti
kuopos gerovei. Po susirinki-
mo bus vaisės.

Ruth Gugas
Protokolo sekretorė

Jungtinės Tautos. — Afri-
kos Vienybės organizacijos
pirmininkas Daniel Arap
Moi, atstovaujantis 50 valsty-
bių organizacijai Generaline-
je asamblėjoje pareiškė, kad
visos Afrikos valstybės turi
savo skaityti esančiomis pi-
rmose kovos gretose prieš
pietafrikietiškaį rasizmą,
kolonializmą ir militarizmą.

Kaip žinoma, Afrikoje dar
yra visa eilė šalių, kurios
nepaisant savo narystės Afri-
kos Vienybės organizacioje,
palaiko prekybinius ry-
šius su Pietų Afrika.

New York. — Čia konfera-
vo Vokietijos Federalinės
(Vakaru) respublikos užsie-
nio reikalų ministras Hans-
Dietrich Genscher ir Tarybų
Sąjungos užsienio reikalų mi-
nistras Andrejus Gromyko.

ADRESATAS NESUTRIKO

Prof. dr. V. Gudelis, mokė-
damas keletą užsienio kalbų,
jau jaunystėje susirastinę su
daugelio kraštų geografiškai ir
geologiškai. Kartą baltandžio
pirmąjį bendradarbiai pajuo-
kaudami įteikė jam laisvą, iš-
margintą kiniskais hieroglifais.
Aplėjęs gautą laisvą, pro-
fesorius, nors ir nusileidęs pa-
males nepaįstijamas raišybės
ženklus, tačiau nesutriko.

— O, žinau, tai kinei nori
sužinoti apie mudviejų su Pa-
vilonių aprašytą senojų žmo-
gus skeleto radinį Lietuvoje

ISJAVIZDUOTI NEJMANOMA

Garsiajam amerikiečiui išra-
dėjui Tomui Edisonui (1847—
1931) reporteriai dažnai pa-
teikdavo ekstravagančių
klausių. Ir jo atsakymai pa-
prasai būdavo sąmąjingi, pa-
grįsti geležine logika. Kartą
žurnalistas paklausė: ar reikia
perkūnsargio slatamui bažny-
čiai?

Būtinai, — atsakė išradė-
jas, juk dievas dažnai toks
nedėmesingas.

Po to reporteriai paklausė,
kaip jis įsivaizduoja dievą. T.
Edisonas pareiškė:

— Niekaip. Nejmanoma įsi-
vaizduoti būtybę, kuri neturi
nei svorio, nei formos.

PRALAIMĖTAS KONKURSAS

1907 m. A. Einšteinas daly-
vavo konkurse Vienos univer-
sitetui teorinės fizikos kated-
ros docento vietai užimti.
Konkursui jis pristatė išpaus-
dinį savo straipsnį apie nau-
ją pažiūrą kvantinę reiškinį
sriityje. Mokslinė taryba pri-
pažino darbą nepatenkinamu,
profesorius E. Forsteris net
piktai pasakė:

— Aš apskritai nesuprantu,
ką jūs čia pripaistėte.
Už šiuos tyrinėjimus A.
Einšteiniui 1921 m. buvo pa-
skirta Nobelio premija.

LABAI SKUBU

Anksčiau tarp Jonavos ir
Ukmergės, kaip ir kai kurių
kitų priekarių Lietuvos
mieselių, buvo siaurabėgis
geležinkelis, žmonių prami-
nas siauruko. Įkalnėje, ypač kai
būdavo slidis bėgiai, garve-
žys dažnai nebepalempdavo
vagonų ir traukinys vos ne
vos slinkdavo, o kai kada ir
visai sustodavo. Karą šalia
taip pūkuojančio traukinio
kelio ėjusiai senutei važiuo-
jau Kauną studentai šūktelėjo:

— Sėskis, močiute, pavėžė-
sim!
Močiutės būla ne pėsčios.
Ji atsakė:
— Ačiū, vaikeliai, kad labai
skubu

"LAISVĖS" TRADICINIS METINIS

KONCERTAS IR BANKETAS

įvyks sekmdienį, lapkričio 8 d.

Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Koncerto pradžia 2 val.

Banketas apie 4 val., [tuoj po koncerto]

Koncertą atliks solistai Aldona DeVetsco [Klimaitė],
Amelia Young [Jeskevičiūtė], Victor Becker; taip pat
vietinis Aido Choras, vadovybėje Mildred Stensler.
Koncerto akompanistė bus buvusi Aido Choro vadovė
Aldona Anderson [Žilinskaitė]. Auka \$12.

Ona Juozėnienė su savo dukra Terese, jos vyru James J.
Gallo ir sūnum Stasiu po suotuoktvių, kurios UN Church
įvyko rugpjūčio 8 d. Vestuvių vaisės buvo "Sign of the
Dove" restorane Manhattane. Povestuvinei kelienei jau-
nieji buvo išvykę "Volendam" laivu i Bermudą. James J.
Gallo yra CGA Computer Associates, Inc. viceprezidentas.

Proga išgirsti iš Lietuvos dainininkę

Teko sužinoti, kad iš Tarybų Sąjungos atvyksta grupė
turistų, ir jų tarpe lietuvių Vilniaus akademinio operos ir
baletų teatro solistė Birutė Eidukienė.

Grupė bus priimta Arrow parke, Monroe, N. Y., spalio
10 d., 1 val. Ten bus proga dainininkę išgirsti. Kol kas
nežinome, ar jiems bus progos lankytis New Yorko mieste,
ir ar mes lietuviai galėsime čia su Birute Eidukiene
susitikti.

BRIEFS

Interested learning Rus-
sian language? Russian lan-
guage class with Soviet
teacher starts Monday, Oc-
tober 5 at New York Associ-
ation for American-Soviet
Friendship, 1140 Broadway,
Suite 401, New York, N. Y.
10001.

Class contribution for
members \$60, non-members
\$75.

New York Aido Chorus
first practice this season was
held Saturday, September
25. Coming chorus 70th anni-
versary was discussed and
also "Laisvės" annual con-
cert. After the rehearsal
chorus held a reception for
the guests from Lithuania
and local friends.

The oil of a common flower
may be the world's only
sure-fire cure for hangovers,
claims a top professor of
medicine — and it may also
lead to new ways to beat
alcoholism.

Dr. David Horrobin, a
professor of medicine at the
University of Montreal
claims studies indicate that
the oil — from the wild
evening primrose — wipes
out hangovers in 85 to 90
percent of cases. That oil can
already be bought over the
counter in health-food stores
throughout North America.

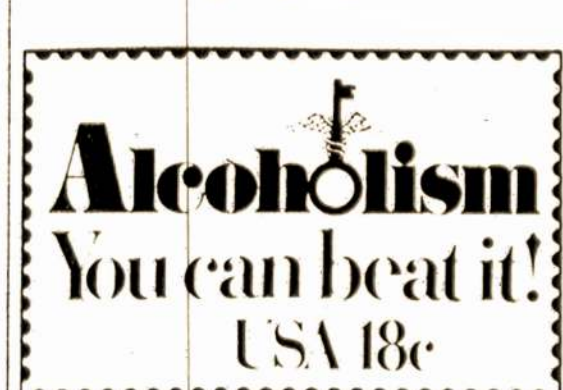
Concern for people's
health is a distinctive feature
of socialist society... More
attention is to be given to
disease-prevention and to
preventive medical check-
ups. All medical care is free.
In capitalistic countries peo-
ple are afraid to go to
doctors because it costs too
much and often doctors per-
form unnecessary operations
and make you come to them
to make money on you.

A program aimed at em-
powering women through in-
creasing personal and politi-
cal consciousness started at
the New York Feminist In-
stitute this month. Place is
325 Spring Street, New
York, New York 10013, Te-
lephone (212) 242-1343.

W. T. Hughes, from Sum-
mit, Mo., writes in "Labor":

"Reagan said there would
be budget cuts but they
wouldn't hurt anyone too
much. Now we find out that
low income tax payers will
continue to be clobbered by
inflation and his proposed
tax plan gives the biggest
breaks to the rich.

Now the administration is
talking about cutting social
security and railroad retire-
ment and I think they've got
their eyes on Medicare, too.
As the Reagan plan goes
into action it appears that all
of the hurt trickles down to
the poor and the aged. Peo-
ple voted for Reagan think-
ing it wouldn't hurt them.
They're finding out other-
wise now."

The design pictured above
marks part of the U.S. Postal
Service effort to convey the
message that alcoholism is a
treatable disease. This new
18-cent stamp features the
word "Alcoholism" across
top of the design, in a line of
large blue type. Beneath
that, in another smaller line
of blue type, is "You can
beat it!" Ilse